

Darai Lajos (Kápolnásnyék):
Az ősnyelvi egység és egyetemesség
hordozója, a gondolati azonosság, a képi
és a beszélt nyelvben¹⁸

Bevezetés

Molnár V. József egyszer régen tartott előadást a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben. Imígyen szólott, már 37 éve is megcsillantva kutatói és emberi erőit:

„Az évkört már az ókorban tizenkét egyforma időtartamú részre tagolta az ekliptikán körbe mozgó – a régi ember által megtalált és kitüntetett – tizenkét csillagkép: az állatöv égi 'képírása'. A tizenkét csillagképhez tizenkét egymást kiegészítő tulajdonság kötődött, földi életünk, élő környezetünk változásainak és átváltozásainak köre, ritmusa. A változások és átváltozások időpontjaihoz már az ősidőkben kultikus cselekvések kötődtek, és fokozatosan ünneppé nemesedtek az évkör megtalált csomópontjai. A középkori keresztény ünnepek – Jézusról, Szűz Máriáról, az angyalokról és a szentekről való megemlékezés alkalmi – csaknem kivétel nélkül az úgynevezett pogány ünnepek helyére kerültek. A régi formákat, 'edényeket' új tartalommal töltötték meg.

Népünkhöz – legendáink, szakrális faliképeink, szokásaink tanúsága szerint – Szent Lászlóval szolt magyarul az 'új' Isten. A keresztény államot alapozó Szent István után ő volt keresztelők. Naptári ünnepe június 27. – a nyári napfordulót jelölő Keresztelő Szent János június 24-ei névünnepe követi. Jánosnak Jézusról való mondása: 'Neki növekednie, nekem pedig kisebbednem kell' (János 3,30), egyszerre utal a nyári napforduló utáni csökkenő, illetve a téli napforduló után növekedő fényre. A középkorban napfordulati tüzek, a 'szentiváni' tüzek mellett az ő ünnepének vigíliáján is föllobogtak. Nagy Lajos királyunk pedig aranypénzeire Szent László képét verette, megváltoztatva a mintául választott firenzei forint Keresztelő János ábrázolását. Szent László az, aki a csodaszarvast – Isten küldöttét – a 'pogány' magyarság 'fényes állatát' angyalnak nevezte. Nem tüntette el, átváltoztatta csupán! A mogyoródi dombon testvérének, I. Gézának mondta: 'Bizony nem szarvas volt ez, hanem Isten angyala.' Falusi népünk archaikus imádságában a 'se nem kicsi, se nem nagy madár, amely éppen akkora, hogy az Eget a Földdel összekötheti', hasonlóképpen alakult át:

*Égen menő szép madár,
De nem madár, szárnyas angyal,
Szárnya alatt szent oltár,
Szent oltárban igaz hit,
Igaz hitben Boldogasszony.
Kelet felől tekint a Nap,
látta az ő szent fiát.*

¹⁸ Vesd össze Molnár V. József: *Világ-virág. A természetes műveltség alapjelei, és azok rendszere.* Örökség Könyvműhely, 2005.

Szent László ott van az égen: Szent László szekere, kő rejti: Szent László pénze, füve dőghalált űz, forrása gyógyít; ő a gyepű őrző; szakadék, kősátor őrzi nevét, és csodás szabadító tettek garmada. Mítikus alakja, kozmikus ereje népünk régmúltját köti össze szent királyaink idejével és a jelen népi magyarságával. A pogányságot az 'eleven' – dogmákba sohasem csontosult – népi kereszténységgel. Eleink ősi hitét a földre született, személyessé vált Isten akaratahoz, rendeléséhez igazította; s igazíthatta, mert Jézus nem azért jött, hogy eltörölje, hanem betöltse a Törvényt. Amely szerint a világ – annak minden 'mozgó és moccanatlan teremtménye' – középpontra ragadozó kerek egész, amelyben minden mindennel összefügg, amelynek hierarchikus és heterogén rendszerében az ember, az észlelő, a látszólag különváló is szervesen beletartozik; a tér és az idő cselekvő része, részese. Hiszi, hogy cselekvése – szokásai, szakrális játéka – és annak módja hatással van a létet formáló erőkre. Hiszi, hogy szükség van rá, hogy az Úr aktív, 'pozitív' hősnek teremtette. Szent László eképpen volt aktuális, és marad mindörökkön az a természetben élő ember számára."¹⁹

Szent László freskó a veleméri Szentháromság-templomban. A király hermelinpalástot hord, kezében pedig alabárdot tart. Fejét glória övezi; koronáját angyal hozza.

És témánkról közelmúltban elhunyt „népléktan-kutatónk” így nyilatkozott egy interjútban:
 „Elkezdtem keresgélni azokat a nagyon régi kőkorszakbeli formákat, amelyek az emlékezetem szerint a lehető legkisebb karcolattal, a lehető legtöbbet0 tudták mondani. Ahogy

¹⁹ Molnár V. József (1930-2022): Szent László „kötése”. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Negyedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai Felsőőr/Oberwart 1989. Acta Historica Hungarica Turiciensia IV/1. 2005. pp. 188-189. <https://mek.oszk.hu/05900/05927/05927.pdf>. Felsőőrről én mentem el „Molnár Jóskaért”, az Őrségben, Szaknyéren lévő házhoz - Dúcz Laci Ladájával – érte, és vittem is oda vissza az előadás után.*

nézegettem a régi karcolatokat, firkákat, úgy is lehet mondani, hogy egyszerű elemi formákat, akkor döbbsentem rá, – az emberi élet útjának felén, amikor mindenki szükségképpen nagy sötétlő erdőbe jut – hogy engem mocskosul becsaptak az iskolában. A kőkori társadalom, nem volt primitív,” és nem igaz, hogy „egyáltalán nem jellemezte logika. Tehát” az még „a logika előtti állapot. Az a társadalom, a maga korában művelt volt. És az a társadalom, azok az emberek, akik a kőkorból éltek,” bár „ma társadalomnak alig nevezhető, műveltek voltak. Az a műveltség a mai napig megmaradt és alapját képezi az ember műveltségének. És nemcsak azt tapasztaltam a könyvek közvetítésével, hogy alapjelek voltak az ember környezetében, barlangi környezetében, legfontosabb alapjelek, hanem alapjeleknek a rendszere. És ez már több mint az alapjel. Tehát nemcsak fontos forma, hanem a fontos formák rendszere jelent ott meg. A boglári Kápolná-dombon beszélgettem erről éjszakai beszélgetésben egyetemistákkal, és 2-3 egyetemista, akik Műegyetemre jártak, jelentkezett, hogy tud egy egyszerű logikai képletet, aminek a segítségével én meg tudom találni a rendet az ősi formák között. E logikai képlet néhány elemét kiállítottam még a balatonboglári kápolnában. Én akkor azt hittem, hogy ebből majd piktúra, grafika lesz, de több lett belőle, vagy más lett belőle. Ez az eszköz, logikai modell alkalmas az organikus kultúra vizsgálatára. Elkezdtem analógiásan összehasonlítani a modell elemeit az organikus kultúrákban, most már nemcsak az őskultúrában, hanem az ókori kultúrában, meg a mai népművészetben lévő formákkal. Ez lett az életem, és ez más embereket is segít abban, hogy a különböző mélységű gödörből kikerüljenek. Az organikus kultúrának a teljessége, az egészséget sugalló teljesség.”²⁰

Egy dokumentumfilmben pedig a következőket mondta: „A magyarság a szkíta gyökerek óta keresztény, a Teremtő közénk születése előtt is keresztény volt, akármilyen furcsán hangzik is ez. Az a viselkedés, az a fajta magatartás, amit a szkítafajú népek, nem földreszállt angyalként (!), itt a földön valószínűsíthető, az őszövétsége annak, amit Jézus hozott nekünk. Nem az az őszövétsége a jézusi tanításnak, ami a zsidóságból való. Annak semmi köze Jézus tanításához! Ne keressünk hát semmiféle ’pogánykodást’ táltosainknál, ami nem jellemzi őket! Ezek a táltosok kivétel nélkül mind keresztények. Nem a judeo-krisztianizmus rabjai, hanem keresztények. Ezt hangsúlyozom. A kettő között lényegi különbség van. A judeo-krisztianizmusban elsősorban a judeo hangsúlyos, és az európai népek, amelyek kereszténynek tartják magukat, judeo-kereszténynek, azok a mózesi törvény szerint élnek és viselkednek a világban. Ezeket a táltosokat, akik valóban keresztények, üldözték a római egyház papjai. Ez két különböző dolog. Ettől még ők, a táltosok a keresztények!”²¹ Azért mondta ezeket a magyarok vallásáról és műveltségéről, mert arról ő igen sokat tudott, és mert egyezéseket látott az ősi emberrel benne. Alább megnézzük, hogyan.

Közismereti honlapon súlyos vádakkal illetik, szélsőjobboldalnak mondott folyóiratban szintén. Előbbi szerint „elméletei keresztényellenesek és áltudományosak, megnyilvánulásai a pogányságot terjesztik.”²² Utóbbi inkább a szellemiek felé való nyitottságot hiányolja, ami nélkül a szerves műveltségünkre hivatkozás „egy pusztán lefelé nyitott, felfelé zárt, kétszáz évvel korábban még soha-nem-volt ’néphagyomány’; egy részleges, bánatunkra eltorzított, össznacionális és nemzetek feletti szellemi–metafizikai kapcsolataitól elvágott, állítólagos ’magyar hagyomány’.”²³

Molnár V. József kutatási életműve azonban tudományos szempontból is kiváló eredményt

²⁰ Interjúrészletek a „Vakáció” című filmből. *Balatonboglári Kápolna Múterem*. http://www.artpool.hu/boglar/muv/mem_molnarv.html.

²¹ Molnár V. József és Tóth Péter Pál dokumentumfilmje: "Fényös, fényös villanás". Idézi Balogh Tamás: Molnár V. József. *Szamszára és Dharma* 2013. április 13. <https://samsarahun.blogspot.com/2013/04/molnar-v-jozsef.html>.

²² https://hu.wikipedia.org/wiki/Moln%C3%A1r_V._J%C3%B3zsef.

²³ Horváth Róbert: Az úgynevezett szervesek és a szervesség eredeti eszméje. *Sacrum Imperium* – VIII. ultrajobboldali folyóirat, kiadja a KARD–KERESZT–KORONA SZÖVETSÉG. <https://www.sacrumimperium.hu/sacr0803.htm>.

mutat, amint erkölcsi mondanivalója is megfelel a modern világ követelte alkalmazkodásnak épp ennek a világnak a kihívásaihoz. Emellett szeretnék érvelni, illetve megmutatni, hogy mennyire új szemléletet hozott ő a magyar lélek műveltségbeli teljesítményének az egyetemes emberi világ keretébe illeszkedésének megtalálásához.

Az ellene felhozott egyik váddal szemben, hogy nem a valódi szervességet adja elő, és egy sosem volt hagyományt terjeszt, ami nem volt egyetemes műveltség és nem ment át a különböző nemzeti műveltségekbe, Molnár épp az ellenkezőjét műveli. Lemegy a gyökerekig, a legkezdetig és bemutatja, hogy az nem kezdetleges, nem primitív a szó néprajztudományi értelmében, nem is csak egyetlen népre jellemző, mert a földkerekség minden pontjáról hozza mintáit, hanem abban az értelemben is egyetemes, hogy az emberi gondolkodás alapelemeit jelenti. Ebben könnyebb dolga van, jóval látványosabban tud bizonyítani, mint azok, akik a gondolkodásunk alapvetését a magyar nyelvi gyökszókban keresik.²⁴ A hangalak és a valóság valamely jelensége megfeleltetése ugyanis legvégsősoron tetszőleges, csak az alkalmi hangutánzás, mozdulat- és szájforma hatása ad némi eredendő szervességet bele, ami a szerkezeti felépülés során egyre halványul. Ehhez képest a képi ábrázolás alakzatai, mint Molnár V. József részletes és kimerítő elemzésében látjuk, teljes mértékben nyomon követhetők az egység és sokaság, egyszerűség és bonyolultság alapvető jellegének és építkezésének megnyilvánulásaiiban. Míg a nyelvi gyökökben már nem érezzük ama eredeti jelentést külön, a ragozott bonyolultabb mellett (amiként a más anyanyelvűeket tanítani kell a magyarra), a képi ábrázolások tartalmazznak minden összetevőt mindig, mutatják az eredeti alakot is, amiből a bonyolult szerkezet létrejött. Hogy ehhez aztán a mai értelmezésben mennyi mindent hozzá tudunk még kapcsolni, Molnár meg is keresi és előadja számunkra, amivel növeli a jelentőségét az ősműveltség maradványainak számunkra, hiszen az eredeti eltorzulásaival ma már igen gyakran találkozunk, és így tisztázható az ábrázolásmódok értelmi összefüggése. Ami tehát a logikai tudásunk, avagy a tudásunkban rejlő logika oldaláról is életbevágó manapság.

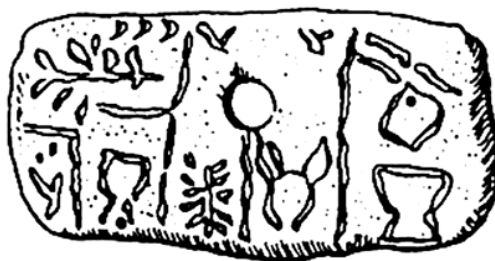
Őseink és néphitünk megőrzői időtálló hagyományi eszközként sokáig a csillagokra irányított figyelem és vizsgálat eredményeit használták fel a földi élet jellegzetességei, fordulatai rögzítésére, akár még több nemzedék múltán is, valamint mesébe írtan, hű visszaadására az emberi tapasztalatnak. Molnár V. József éppen ezen az úton haladva a megélt összefüggést a Mindenséggel a régi népélet maradványaiban kutatja és mutatja fel: „A régi ember a kerek világ kellős közepében a teremő és törvényt adó Urat, a személyes Istent találta meg, akivel mindenkor beszédes viszonya adódott. Hitt mindenható erejében, s abban, hogy látható és láthatatlan (csak sejthető, csak hatásában észlelhető) csillagnyi másságban, egyazon ige működik; ezért a minden porcikájában összefüggő tér-idő rendszer része, részese, s egyben egésze lehetett. A dolgok egybetartozását a veleszületett ősképekkel, analógiás kapcsolatokban érzékelte. A Mindenségben megtalált egybecsengéseket szűkebb emberi környezetére is érvényesnek tartotta. Nem másolta a természet adta mintákat, amelyek az ősképeket és a nemzedékről-nemzedékre öröklődő szokásokat 'igazolták vissza';” hanem „emberi különvalóságát megtartva, azt erősítve igazította életét a 'nagy-egész' működésrendjéhez. A hajdan volt embert a tér tartotta, fogta s az idő nevelte, növelte, adta erejét, egészségét. A tér, amelynek fészkeben élt – szakrális volt (áldott és átkozott része, helye egyaránt, hiszen az időhozta törvény tagoltam tájolta heterogén, s hierarchikus rendszerét), s cselekvése,

²⁴ Lásd pl. Bérczi Szaniszló: Indukciós fejlesztő szakaszok a magyar nyelv korai fejlődés-történetében. *Alapvetés. Tanulmányok a magyar eredetről és következményeiről. Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31. évf. 5. sz. 2016. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0030-0054.pdf. Bérczi Szaniszló: A közlés hangzó formájának evolúciója a beszéd kialakulásának korai időszakában – ősfizika. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület „A korai magyar történelem és a ZMTE barátai” című 31. Magyar Őstörténelmi Találkozó előadásai Budakalász, 2019. április 27-28. Acta Historica Hungarica Turiciensia* 34. évf. 3. sz. 2019. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_03_048-107.pdf.

amelyet mítosz²⁵ és rítus igazított – csakúgy. Az esztendőkörös változásrend, amelyet 'kerek istenfának' mondott és tartott, adta kerek életének fordulóit, s adta léte ízét, tartalmát is. A születés, amellyel csillagocska, napocska jött mind ahányszor a világra, a Nap esztendőkörös újjászületésével volt azonos. Gyermekszületéskor a karácsonyi abrosszal terítették le az asztalt! (A Galga-mentiek azt tartják: ha valaki meghal, új csillag születik az égen.²⁶ Régi hitükben az élet fénytől fényig tartott.)²⁷

Ezzel pedig nem kérdés, hogy Molnár a divatossá vált üres formalista asztrológiától milyen messze eltávolodott, de a keresztény istenfogalomhoz viszont mennyire közelítette a szervesnek mondott népi szemlélet megítélését. S bár nem távozik el véglegesen az asztrológiától és az egyes népszokások taglalása végén az állatövi csillagjegyekkel is összefüggésbe hozza az emberi élet fordulóinak kezelését néphagyományunkban, mindazonáltal azokban érzékelteti „a népi gondolat egyetemességét”, megalapozza „a magyarság belső, lélekképének tudományát”, amely a fogamzástól az öslélekig megy és vissza, és „az ösképet helyezte kutatása középpontjába, amely, mint tanítja, kegyelmi ajándék, s ennek felismerése teszi a magyarságot a szerves Mindenség magjává. Magvultunkat váltja át munkásságában kezelhetővé, felismerve a vele járó magsorsot, a világ világosságának fényében”.²⁸

Szintén mélyenszántó feltárása, amit Lippai Bertalan ismeret az egyik Tatárlaki Táblával kapcsolatosan: „A magyar ház alaprajzolata, amiről Molnár V. József beszélt egyik előadásban a magyar ház szentsége keretében. Felismerve ezt a képi közlést e tatárlakai táblán, a jeleket jelképi közlésként rajzoltam a táblácskára, fogalomjelként is és a rovásírásból ismert jelként, mert pontosan megfelelnek annak a szokásnak, miről az említett előadás szólt. A magyar ház hármass felosztása: hátsó szoba, pitvar, tisztaszoba. A hátsó szoba az élet tere, tűztér, és a nemzés helye, mind a családi élet hétköznapi, mindennapi tevékenységnek a helye, a gondoskodó háziasszony tevékenységének tere. A pitvar a déli oldalon lévő bejárati ajtóval, az udvarral tart kapcsolatot, ahol növényekkel, állattal kell foglalatossá válni, és vízváró hely, hiszen a vízzel történő foglalatosság színhelye. A tisztaszoba a Boldogasszony küszöbén átlépve, szakrális, ünnepi, különös esetekben használt szoba, vendégfogadó szoba, ugyanakkor az asszony itt szüli gyermekét, itt fogadja a szent lelket, majd ha meghal valaki, a ravatalozás helye, a virrasztás helye, vir-r-adatig tart a virrasztás búcsúztatás, a felkelő nap fénye által, a keletre néző ablakon érkezik a fény, s ezzel távozik a lélek. A tatárlaki leleten a hátsó szobában a rovásból ismer T jel jeleni az élet terét, a tűz terét, a pitvarban a vizet a hullámos rajzolat jeleníti meg, míg a tisztaszobában a rombusz a Boldoganya jelképe. Áldott állapotban a lévő anyukák viselhették e kebeles Istennő nyakéket.”²⁹

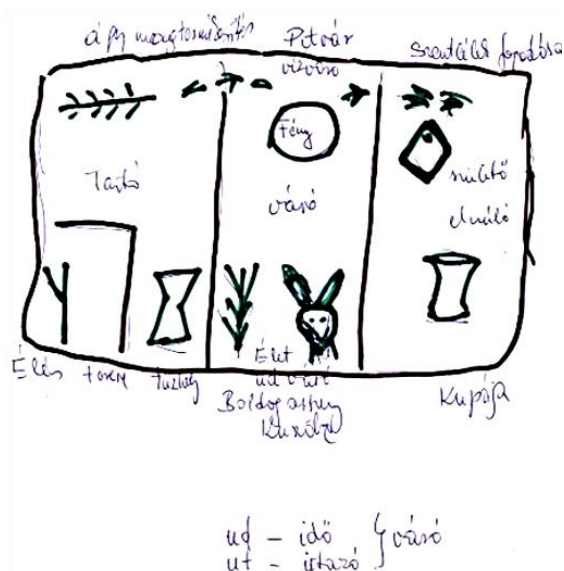
²⁵ Ez a mítosz nem eposzi, hőroszi, hanem evilági, mindennapi, a szentség fogalmunkhoz közeli.

²⁶ Azonosan az ausztrál bennszülöttek elképzelésével (ami a két nép mellérendelő felfogását tükröző elképzelés).

²⁷ Molnár V. József: Az emberélet fordulói. *A magyar lélek képe*. Magyarságtudományi füzetek 5. Hun-Idea Kiadó, Budapest, 2010. p. 9.

²⁸ Ahogy Gyárfás Ágnes az előszóban fogalmaz. Lásd Molnár (2010), p. 7.

²⁹ Lippai Bertalan: Torma Zsófia és a folyómenti kultúrák öröksége. *Acta Historica Hung. Turiciensia* 38/2. 2023. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_2_042-051.pdf.

Mielőtt a maga mélységében beletekintünk a népi gondolkodás egyetemes mély logikai alapjaiba és az annak megfelelő ábrázolási, képi megjelenítési alakzatokba, menjünk körbe a Molnár általa felvázolt népi évkörön. Születés után „a csecsemőkor szoros pólyakötése (6-9 hétig hajdan csak akkor vették ki a pólyából a gyermeket, ha tisztába kellett tenniük: hogy 'ki ne mozogja magából a lelket'; a halottat is lekötötték, hogy 'ne kapkodhasson a távozó lélek után') a Bak territóriumának tulajdonságát valósította. A kisgyermek háromesztendő koráig a 'Vízöntőben élt', annak alig-alakja, személytelensége, majomkodása határozta meg életét, hogy a föld alatt feszülő csíra, s a pattanni készülő rügy adhassa hetedik évéig annak tartalmát: a Halakban áldozat okán újulni készülő mindenek. Ilyenkor a lelkében feszülő csíra s rügy, a vele játszó 'nagyok' (Nagyböjt szigora multság helyett 'játszóba' terelte a legényeket és a leányokat) miatt, hatalmasan 'követelte' az átváltozást, az újulást, amelyet húsvét hozott, adott, a Kos ideje. A Kos tízesztendő korig 'látta vendégül' a gyermeket: nekilódulást, szelet, szaladást adott neki, a mindenek hirtelen nagyot változó kedvét, erejét. Április 1-jén, a régi faluban fűzfavesszővel fenekeltek el minden hét és tíz év közötti férfigyermeket, hogy növekedésének rakoncátlansága múltjék, s vele a határ zöldarany vegetációja is. Valahány gyermek tizennégy éves koráig gyűjtött, töltekezett, 'tövében erősödött', miképpen a Bika jegykorszakában a mérges-zöldre váltó nő-növény; hogy a következő jegyben, az Ikrekben szárba szökkenhessen, ezüst-zölddé változva át. A kamaszkor idejét hozta, adta ez, a 'csodalátás' esztendeit (Áldozócsüörtökön a hites ember egy villanásra megláthatta a Mennyeiket, amikor annak kapuja kinyílt az oda távozó Jézus nyomán) s a 'birkózását' (a kamaszlélekben a gyermek és a felnőtt viaskodik egymással, de a 'csatát' minden kamasznak a környezetével is meg kell vívnia). A Rák, amely minden esztendőben a határ terített asztalát adta, amelyet mindenki 'körbeülhetett' – az emberélet érettségét hozta, alkalmát annak, hogy a két különemű eggyé legyen; családot alapítson – s tette is. Bár az emberélet Rák korszaka hozta az egybekelést, az esküvők mégis farsang végén voltak, s az ekkor összeházasodók, akik a padláson (Istenhez közel!) elkészített nászágyon ízlelték meg először egymást, negyvenhét napig, húsvéthétfőig nem ölelkezhetek. A halálba avatódtak így be, a mely a nagyböjt, a Halak időszakában kozmikus jelenlévő; a földbevetett mag szerepét 'játszották' el, hiszen a házasságban nekik is maggá kellett változniuk, maggá, aki koratavaszon halálra adja magát, 'áldozatra megy', az újulásért, a fészeknyi gyermekért. Hajdan az esküvőt a halál első grádicsának tartották; Sióagárdon a gyászruhát jegyajándékként kapta a menyasszony. Az emberélet dereka (a

'java kor') az Oroszlán adta tulajdonsággal volt rokon: az ember ekkor méltóvá vált a nemét, nemzetségét jelölő kalapjára (a csecsemőgyermeket a férfi ezzel áldotta be a családba!) – megkoronáztatott; s az asszony érdemet kapott a 'mindenség jeleivel öltöztetett' főkörtőre, hogy 'királyi' embere oldalán nagyasszony lehessen. A Szűz a halál második grádicsát mutatta meg, ilyenkorra a látványosan teret-időt szervező nő-növények (mindahánynak!) töve szakad, szétesik az 'egy' magba, gumóba sűrűsödik a lét, alig moccanó, 'tétlen' potenciává változik. Ilyen az ember öregkora: már mindenből kevesebbel beéri, a lélekben ideje érkezik, az összegzésé, a rendszerezése, mert valahányunknak mérlegre kell majd állnunk, megvénülve, s a régiék erre életük Mérleg időszakára penitenciával készültek. Sokan közülük, külön zarándokat vállaltak, hogy testük maradék erejét is elnyűjék, vágytalanná ürítették magukat, hogy lelkük megtisztulhasson. Aki a mérlegelésen könnyűnek találtatott – a régi hit szerint – elpusztult: a föld nem vette be a testét, az ég nem fogadta vissza a lelkét. Az utolsó átváltozást, a halált csak a tisztult lelkű ember, kapta: teste itt maradt, lelke a meghaló testből el-ki-föl távozott. Mindez a valahány testet csupaszító Skorpiót idézi, az esztendőkörös változásrend leglátványosabb fullánkos halál-idejét. Érkezésekor a régiék egy öreg fát döntöttek ki, a meddővé váltat, a meztelent, hogy e rítussal 'elébe menjenek' a halálnak, s egy új fát ültettek rögvest, hiszen a halál az újulást alapozza. A Nyilas időszaka, amely a fény újjászületésére való készület, a purgatóriummal, a köztes léttel rokon. A léleknek itt meg kell szabadulnia minden földi kapcsolattól (s az itt maradóknak el kell engedniük a Teremtőhöz vágyakozót, tucatnyi rítus szolgálta ezt!), hogy ahol ide, a földre érkezett, a Tejút hasadékon át, vissza tudjon térni, immáron véglegesen a világot teremtő Úrhoz, aki a földi tartózkodással hatalmasan próbára test valamennyiünket. A hajdan volt kerek emberélet a kerekvilágban ekképpen a 'Mindenség lélekrajzát' valósította, s hagyta modellként, kovászként mireánk³⁰

Nem sokkal haladja túl ezt, gondolom, az az eredeti felfogás, amely a magyar lélekhitben tárta fel a mellérendelő viszonyt a beláthatatlan, ismeretlen világgal kapcsolatban. Ez a világszemléleti mód a magyar nép sajátja, amely máig megmutatkozik nyelvében, népi ábrázoló művészetében, s így egész gondolkodásmódjában. Bár az idő és az erőszakos, hódító népek megkoptathatták, de teljesen el nem tüntethették. S mivel e látásmód népmeséinkbe is mélyen beleívódott, nem szabad a modern értelmezésekkel megfosztanunk meséinket és magunkat tőle. A mellérendelő szemléletű – magyar – társadalomban együtt élő emberek egymáshoz való viszonyulási módjában a hangsúly az egyenlőségen és a békés együttélésen van, ennek ellenkezője nem jut szerephez. Nem hagyják kialakulni az egyenlőtlenséget, egyik embercsoportnak a másik fölötti elnyomó hatalmát, nem jön létre olyan társadalmi réteg, személycsoport, akiktől félni kellene, akiket imádni kellene. Ez ősi mellérendelő felfogásban nem találkozunk sem istennel, sem teremtéssel, hanem csak az embert kitöltő lélekkel. Amíg az ember születik és elpusztul, addig a lélek öröktől fogva és örök időig létező. Az emberben csak 'lakik'. Ebben a felfogásban nem találkozunk teremtéslegendákkal, teremtségi elképzelésekkel. Erre példa a magyar hit- és mondavilág, de ide sorolhatjuk az észak-amerikai indiánok, az eszkimók, a hinduk vagy a Távol-Kelet korai hitvilágát is. Test és lélek egyenrangú, egyik sem kevesebb a másiknál, ahogyan a valóságnak is mindig két – anyagi és szellemi (képlet, program) – oldala van, melyek egymástól elválaszthatatlanok. A magyar népmese szerint minden körülöttünk lévő dolog lélekkel rendelkezik, az emberek, állatok, tárgyak, természetfölötti lények. Mindent a maga nyelvén kell ugyan megszólítani, de ott van egy állandó közös pont, a lélek. És ennek a felfogásnak egyébként a görög preszokratikus filozófiában külön neve van: hülozoizmus, ami annyiban rokon az ezek

³⁰ Molnár 2010, pp. 8-9.

szerint elődjének tekinthető magyar látásmóddal, hogy a határtalanul gazdag lehetőségekkel bíró dolgokként tekint a világban találhatóakra, és isteni erőt lát bennük.³¹

Ezért, ennek a nagyszerű, derűlátó világfelfogásnak a háttérbe szorulása miatt, sajnálatos, hogy a régészeti kutatások által bizonyítottan egyértelmű eredeti emberi mellérendelő látásmód szöges ellentéte, a későbbi, csak a Kr. e. 4. évezred közepén megjelenő alárendelő szemlélet mára már nagyobb teret nyert a világban. Utóbbi lényege, hogy csak részben ismeri az egyenlőséget, körülbelül úgy, ahogy a főnök számára a beosztottak mind egyformán őalatta állnak. Mindig van, aki a másik, a többi fölé helyezi magát, egészen a társadalmi piramis csúcsáig, kapcsolatuk ezen a függőségi viszonyon alapul. Ilyenképpen a Kárpát-medence magyar társadalmának keményen alárendelő környezetben kellett megőriznie mellérendelő szemléletét és erkölcsiségét. Ez a magyar csoda, mert a nyelvünket és gondolkodásunkat még mindig jellemzi a mellérendelés. És a népmeséink mondanivalójának és legtöbb részelemének jellege is ilyen, mégha a mondai, eposzi, azaz csillagmítoszi hatás érvényesül is bennük. Más azonban ennek a csillagjegyi hatásnak az eredeti alakja, amely kiolvasható meséink mellérendelő jellegű tapasztalati közléseiből, és más az alárendelő jellegzetesség befolyása, ami a mondai alak, az eposzi hős öncélúságában, embertelen tetteiben jelenik meg.

A logika összefüggései

A logika tudományos tárgya az emberi gondolkodás. Nem a gondolkodás lelki folyamata, hanem a mindenkiben közös gondolkodási alakzatok vagy gondolatformák, s ezek kapcsolódásai, valamint az e kapcsolatokat létrehozó logikai műveletek, szabályok. A gondolkodás logikai alapformája a *fogalom* és az *ítélet*, a nyelvtanban a mondat. A gondolat építőkövei a fogalmak, de gondolatot csak ítéletként közölhetünk, valamit állíthatunk vagy tagadhatunk. Így a gondolkodási folyamat a logika oldaláról nézve fogalmakkal és ítéletekkel végzett logikai műveletösszesség, amennyiben nemcsak a fogalmakat kapcsolhatjuk ítéletté, de az ítéleteket is következtetéssé. A kapcsolódási módok a fogalmak jelentéséből és ítéleti szerepköréből adódnak.

Az ítéletalkotás köznyelvi alakja a mondat, valamiről valamely tulajdonság vagy kapcsolat meglétének vagy hiányának, bizonyos cselekvés, történés, létezés fennállási mikéntjének állítása. Állításunkat, ítéletünket, ha mondjuk, mi igaznak tartjuk, mások azonban esetleg vitathatják, és hamisnak tarthatják. Egy-egy állítás logikai formája, az ítélet, tehát vagy igaz (*i*), vagy hamis (*h*), egyszerre mindkettő nem lehet. Ez a minden ítéletre alkalmazott igaz vagy hamis jelző az ítélet logikai értékét jelenti. Egy sokaság, összesség elemeinél valamely tulajdonság meglétének vagy hiányának állítása olyan elemi ítélet, mely nem képezhető logikai műveletek segítségével. Belátás és ellenőrzés kell hozzá, valóságpróba, mérlegelés, meggyőződés igaz vagy hamis voltáról.

Az elemi ítéletek finomszerkezetét, belső logikai viszonyait a fogalomjellemzőket jelölő változók szerepének vizsgálata tárja fel. A változók tehát adott összesség, halmaz tényszerű elemei jellegét általánosságban helyettesítő jelek. Az ítélet logikai értéke attól függ, hogy a változó mit helyettesít. Az egyváltozós ítéletek valamilyen tulajdonságot fejeznek ki: $A(x)$, ahol A az állítás, x a változó. A két- vagy többváltozós ítéletek az elemek közötti kapcsolatot, *reláció* fennállását vagy tagadását mondják ki: $A(x, y)$. Az ilyen ítéletek képzése a számszerűsítés, logikai szakkifejezéssel *kvantifikáció*. Ez arra utal, hogy az ítélet a vizsgált sokaság hány elemére igaz. Ha egy sokaság összes elemére igaz egy állítás, azt az egyetemes, *univerzális* mennyiségjelzővel, *kvantorral*

³¹ Továbbá a görög filozófia négy elemének előképe a magyar lélekhit négy lélekeleme: a tűz, víz, levegős és föld, a maga jelképeivel a népművészetben.

jelöljük: Σ . És Σx jelentése: minden x -re igaz, minden x -re fennáll. Ha van legalább egy olyan x , amelyre igaz ítéletet képezhetünk, azt az létezésjelölő, *egzisztenciális* kvantorral jelöljük: $\exists$. És $\exists x A$ jelentése: létezik legalább egy olyan x , amelyre A állítás igaz.

Az elemi ítéletekből logikai műveletek segítségével összetett ítéleteket alkotunk. Az elemi ítéletek közötti kapcsolatok vizsgálata az ítéletek durva szerkezetét tárja fel.

A tagadás vagy *negáció* olyan logikai művelet, amely az állítások értékét igazból hamisra változtatja, vagy fordítva. Jele: $\neg$.

Összekapcsolásnak vagy *konjunkciónak* nevezzük azt a logikai műveletet, amikor két vagy több állítást az *és* kötőszóval összekapcsolva új ítéletet kapunk. Jele: $\&$. Az összekapcsolt ítéleteket a konjunkció tagjainak nevezzük. A konjunkció értéke akkor és csak akkor igaz, ha a benne összekapcsolt ítéletek mindegyike igaz. Egyéb esetekben a konjunkció értéke hamis. Lásd az a) táblázatot alább.

Ha két vagy több ítéletet a *vagy* kötőszóval kapcsolunk össze, a szétválasztás, szembeállítás, *diszjunkció* logikai műveletét hajtjuk végre. Jele: $\vee$. E művelet logikai értéke akkor és csak akkor igaz, ha az ítéletek közül legalább az egyik igaz, és a művelet akkor is igaz, ha az összes állítás igaz. Lásd a b) táblázatot.

A *kizárás* művelet a diszjunkció igazságtáblájából kizárja azt az esetet, amikor mindkét állítás igaz. Jele: ∇ . E logikai művelet tehát akkor és csak akkor igaz, ha a két ítélet logikai értéke különböző. Lásd a c) táblázatot.

Az *implikáció* olyan állítás, amelyet úgy kapunk, hogy *ha ... , akkor ...* kötőszavakkal képezünk új ítéletet. Azaz amikor A és B két állítás: **ha A , akkor B** . Jele: $\rightarrow$. Az AB logikai műveletben A -t előtagnak (hipotézisnek, feltételnek) hívjuk, B -t utótagnak (konklúciónak, következménynek). Az $A \rightarrow B$ jelentése: ha igaz az A állítás, akkor igaz a B állítás is, azaz A implikálja B -t, vagy A elégséges feltétele B -nek. Az implikációt formai logika szerint akkor tekinthetjük hamisnak, ha az előtag igaz és az utótag hamis. Tartalmilag azonban igaz állításból nem következhet hamis. Lásd a d) táblázatot.

Ekvivalencia az, ha egy implikációnak és inverzének logikai értéke megegyezik, azaz ha A állítás implikálja B -t és B állítás implikálja A -t. Jelölése: $A \& B$. Így B akkor és csak akkor igaz, ha A igaz. Az ekvivalencia akkor és csak akkor hamis, ha az állítások logikai értéke különböző. Lásd az e) táblázatot.

a) táblázat:	b) táblázat:	c) táblázat:	d) táblázat:	e) táblázat:
$\&$	$\vee$	∇	$\rightarrow$	$\&$
i i h	i i i	I h i	i i h	i i h
h h h	h i h	H i h	h i i	h h i

A logika képleti alakzatok

Molnár V. József 1975-ben közölte a mátyásföldi lakásán összegyűlt fél tucat hallgatójával, hogy ha a logikai összefüggések értékének kiszámítását táblázatosan végezzük és a hamis értékeket mint negatívumokat a táblázat megfelelő négyzeteinek befeketéssel jelöljük, mialatt az igaz értékek fehér négyzetek maradnak, már három, de különösen négy összekapcsolt állítás igazságértékének kiszámításával és ábrázolásával számunkra értelmezhető képeket kapunk, bizonyos átmeneti alakzatok mellett.

A kiszámítandó logikai képlet tehát ilyen egyszerű (ahol **&** az és [conjunctio] jele, és **v** a vagy [disjunctio] jele): **$(a \& b) \vee (a \& c) \vee (b \& c) \vee (b \& d) \vee (c \& d)$**

Ekkor a vízszintes sorok (h=hamis, i=igaz):

	$\bar{A}$	A	$\bar{A}$	A	
B					D
B					$\bar{D}$
$\bar{B}$					D
$\bar{B}$					$\bar{D}$
	$\bar{C}$	$\bar{C}$	C	C	

első: ha, hc,

második: ia, hc,

harmadik: ha, ic,

negyedik: ia, ic.

Függőleges sorok:

első: ib, id,

második: ib, hd,

harmadik: hb, id,

negyedik: hb, hd.

	$\bar{A}$	A	$\bar{A}$	A	
B					D
B					–
–					D
B					D
	–	–	C	C	

Fehér kocka tehát: amikor egyetlen tag (két betűje) elég, ha igaz. Fekete kocka: egyetlen helyen se igaz mindkettő tag.

A lépcső például úgy jön ki, hogy a kockát a betűk körbeveszik így jelölve:

Felül egymás mellett: ha, ia, ha, ia

Baloldalt egymás alatt: ib, ib, hb, hb

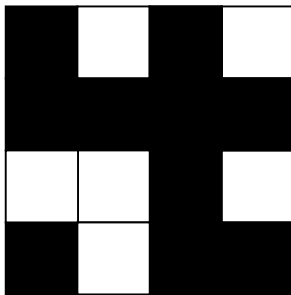
Jobboldalt egymás alatt: id, hd, id, hd

Alul egymás mellett: hc, hc, ic, ic

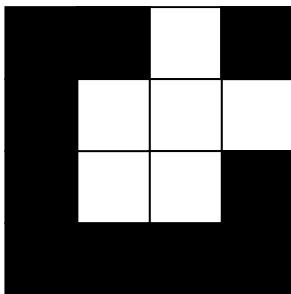
Ha a fekete kockák számát a négyszer négyes kocka mellé írjuk, akkor a lépcső esetén a függőleges számozás egymás alatt:

1 2 3 4 és a vízszintes: 4 3 2 1, hiszen a legfelső sorban egy, alatta kettő, alatta három, alatta négy fekete kocka teszi ki a lépcsőt.

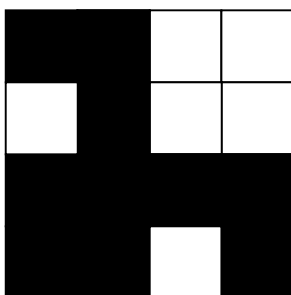
Egy bizonyos madárra hasonlító forma pedig: függőleges 3 1 4 2 és vízszintes 3 1 4 2.

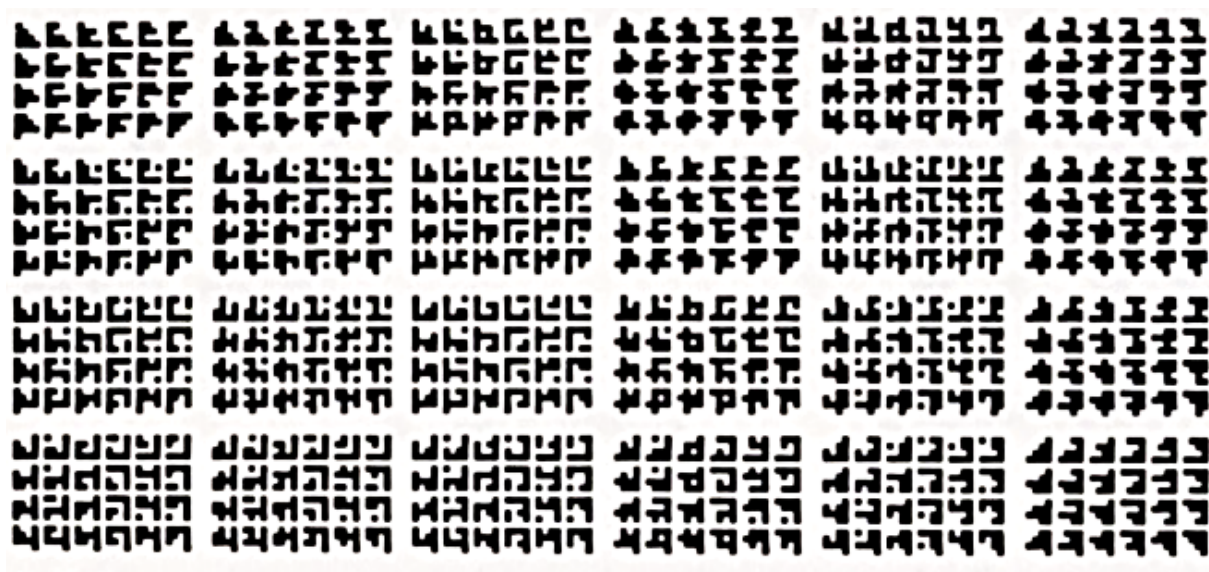
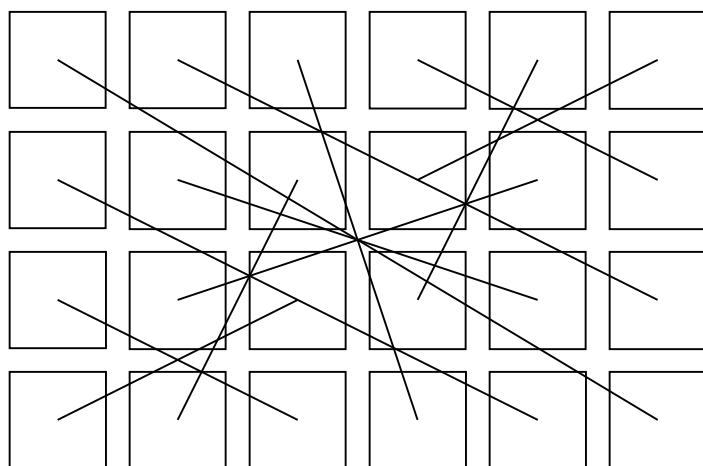
A hal és a mérleg ugyanaz: függőleges 3 1 2 4 és vízszintes 1 3 4 2.

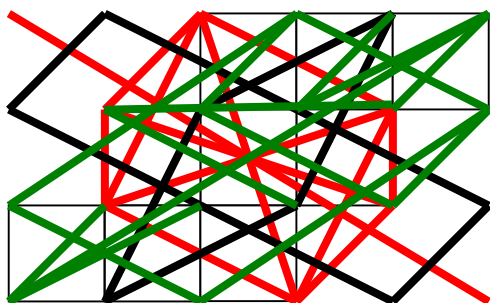
A kos: függőleges 2 1 4 3 és vízszintes 3 4 1 2.

Van egyébként e jeleknek egy 24-es táblája, ami nagyon érdekes összefüggéseket tartalmaz maga is, mert benne egymás inverzei így alakulnak: 1:24, 2:18, 3:22, 4:12, 5:16, 6:10, 7:23, 8:17, 9:20, 10:6, 11: 14, 12:4, 13:21, 14:11, 15:19, 16:5, 17:8, 18:2, 19:15, 20:9, 21:13, 22:3, 23:7, 24:1.

E 24 számot négy hatos sorba téve és más-más színnel összekötve a különböző számokat, igen érdekes és bonyolult ábrát kapunk: pl. fekete vonal: 2-7-18-23, 9-5-16-20; piros vonal: 1-24, 3-11-11-17-22,14-3, 8-17, 3-8, 11-22, 14-11, 3-12; zöld vonal: 4-12-21-13-4, 5-10, 6-10, 6-15, 4-9, 6-16, 8-16, 13-21, 13-19, 19-14, 19-10; kék vonal: 3-21, 4-22, 5-17, 6-12, 8-20, 13-19, 3-6, 8-12, 13-17, 19-22, 4-12-21-13-4 stb.

És még valami: Kitüntetett, azaz önmagát ismétli (kettő ugyanolyan közt ugyanaz inverzen), és nem kitüntetett a szám párját: kettő ugyanaz között a helycserés inverz.

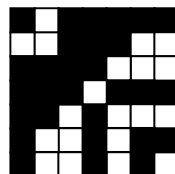
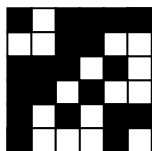
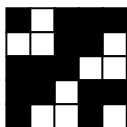
Akkor még Molnár olyanokat mondott, hogy a jelek és táblák ugyanúgy cserélnek; meg hogy a lépcső jelenti a stabil helyeket, a többi a mozgékonyakat; önmagát hozó, egymást hozó és másikat hozó tulajdonságok; 3-as jel 11-es tábla, 5-ös 9-es, 6-os 15-ös, de csak a 11-es tábla igaz (ez a Jézus tábla, 7 összes jele pl. igazság); a népmesében sok szoba van a 11-esbe nem szabad benyitni (Jézus szobája), ha benyit 3-asban tudja kiigazítani (ez a Nap vonala).

Ehhez még hozzátette, hogy egyébként az *és* (is) és a *vagy* (választás) alapvető az ember életében.

Az inverz képlet pedig:

(a∨**b)&(a**∨**c)&(b**∨**c)&(b**∨**d)&(c**∨**d)]**

És ha az összekapcsolt állítások száma növekszik (pl. 5 X 5-ös tábla, 6 X 6-os, 7 X 7-es stb), akkor egyre nagyobb, illetve bonyolultabb lesz például a madár, és egyre hasonlatosabb a valósághoz. Például megjelennek a karmai, majd a csőre, sőt ő azt mondta, hogy amikor németországi barátjának sikerült számítógépen futtatnia 20 X 20-as ábrát vagy nagyobb, még a csőrön a kidudorodás is megjelent, ami a sólyomnál megvan. Én nem tudom már kiszámolni, csak lerajzolom emlékezetből hozzávetőlegesen, hogyan bonyolódott az ábra:

Sokat emlegette a spirált is, melynek magyar neve kacskaringó, mégpedig a lépcsővel együtt, amilyen alak szerte a világban előfordul népművészeti tárgyakon, ábrázolásokon, nálunk például az ivócsanak ilyen.³²

³² Csanak: <https://mek.oszk.hu/02100/02115/html/img/1-640n.jpg>. A többi: Molnár V. József: *Vázlat a természetes modellezéshez*. <https://www.molnarvjosef.hu/irasok/a-harom-negyzetbol-szervezodo-l-alak-formai-adottsagai>.

Ismerni és ábrázolni a létezés rendjét

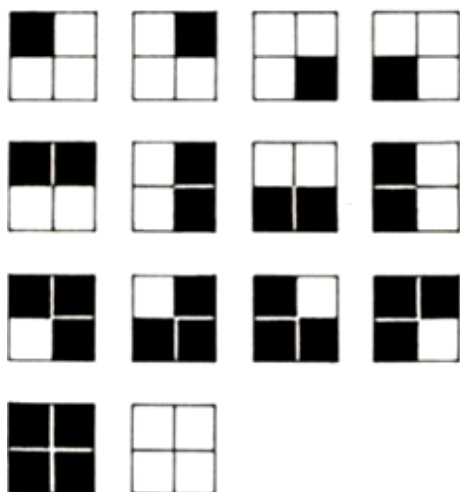
Molnár V. József tehát a síkgeometriai logikai modell segítségével látta bele az ősvilági egyetemes és magyar népművészet alakzataiba azoknak az alapvető gondolkodásból fakadó, azt megjeleníteni képes elemeit, jelentését. Ezzel egy fokkal kevesebbet, de igaz módon, valóságosan tudta teljesíteni a maga elé tűzött feladatot, mintha jelekként olvasott volna beléjük látott vonalak által írott jelentéstartalmat.³³ Ez utóbbi ugyanis csak azért történhet, mert a kiolvasott betűknek volt előzetes egyszerűsége, vonalas alakja, sőt hangalakja. Mialatt a képi ábrázolás mikéntjét a világ gondolati elsajátításának módozata, képzeleti szervessége, azaz a tárgyhoz kötöttsége adta. A betűk feldíszítése, azaz a jelentés ilyenén kiemelése, nemesfémekkel és drágakövekkel tétetett egyedülállóvá, megismételhetetlenné, így a tartalom a hatalmat jelképezte, míg a népi ábrázolás eredetiségét sokkal régebbinek kell tekintenünk, összefüggésben a harciasság csak 6-7000 évvel ezelőtti megjelenéséhez kötötte. Ebbe természetesen a legfejlettebb ismeretek szintén bele lettek illesztve, így ma megtévesztő lehet ez a kevertség. Tehát az őseredeti ábrázolási módé s a hatalmi jelentése. Az utólagos megfejtés pedig az első esetben a műveltségi, másodikban a vallási jelleg felé tesz lépéseket, de míg a népművészet műveltséggel teli, a hatalmi jellegű nem műveltséget, hanem vallási alárendeltséget szolgáltat. E kettősséget³⁴ a csillagos éghez viszonyulás mutatja, mert míg a néprajzban talált, naptári napokhoz kötött népszokások, hagyományok az élettapasztalatot örökítik át, a hatalmi kör eposzi hőskultusza, mitológiai istenköre a hatalmi felsőbbség rendjét³⁵ szolgálja. Ennek megfelelően Molnár egyeztetni tudja az ősi ábrázolási módot a népi vallásosság elemeivel is, de fordítva nem igazán megy, az isteni kör vagy kar nem alacsonyodik le a népig, a földig, kivéve persze az ősiséghez képest igen késői keresztény üdvösségtant.

Ahogy a világban tapasztalható jelenségek sosem ismétlődnek meg már ugyanúgy, csak valamennyire megváltozottan, a Molnár által feltárt logikai modell is elmozdulásokat mutat a maga alakzataiban, illetve irányultságában. Például a kétszer kettes osztásban így:

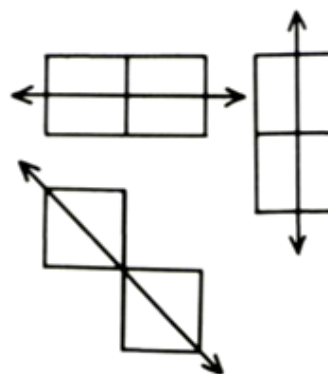
³³ Ennek az eljárásnak részletesen kidolgozott példáját lásd Varga: *A magyar hieroglif írás*. Írástörténeti Kutatóintézet, 2017. Vessd össze Darai Lajos: Árpád Atila örökén – a magyarok őseik útján II. rész: Kárpát-medencei jelképirás és a magyarság őstörténete. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 33. évf. 11. sz. 2018. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00053/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_11_092-237.pdf.

³⁴ A szerves és szervetlen műveltségét.

³⁵ Hierarchiáját, azaz szent rendjét.

A

B

Már ennyiből is látható, hogy „szem kell a látáshoz”, annak meglátásához, hogy – mint Molnár mondja, – „valamely alakot az irányultság adta ’tulajdonság’ tesz alkalmassá vagy éppen alkalmatlanná a szerves építkezésre. A két négyzetből szerveződő kétféle alak – bármely irányultságából, tehát formai adottságából – csupán a soros építkezés, a lénia megvalósulása következik.³⁶ A három fekete négyzetből szerveződő L alak ’leírja’, létrehozza a derékszöget, alapállás, lépés valamely irányban... Az egyetlen lépés után történő irányváltoztatás, a rögtön változtatás szinte kínálja az elágazást, a mást, a számtalan másképpent, s így többek között a térbe való átlépést is. Az L alakú négyzethármas, ez a hármasság és csakis a hármasság lehet alapja a szerves építkezésnek, a középpontból elágazó lépcsőzetes rendnek,³⁷ – s erre formai rátermettsége teszi alkalmassá,³⁸ mindenfajta ’megegyezés’ és ’kinevezés’ nélkül, mind a logikai modellben, mind a szerves műveltség jelrendszerében. Az L alak a teremtődés első mozzanatának megidézője, az életcsíra és egyben tájékozódás, a rendszerezés és a szerveződés lehetőségét adja. Az L alak a teremtődés, az építkezés csírája.”³⁹

Molnár az egyetemes művelődéstörténetből talál minderre példákat: „Az ókorban több fontos alakzattal együtt az épületek alaprajza (szerkezete) gyakran L alakú volt”, például épület alaprajzok chorezmi műveltségéből és a bábéli torony modellrajza:⁴⁰

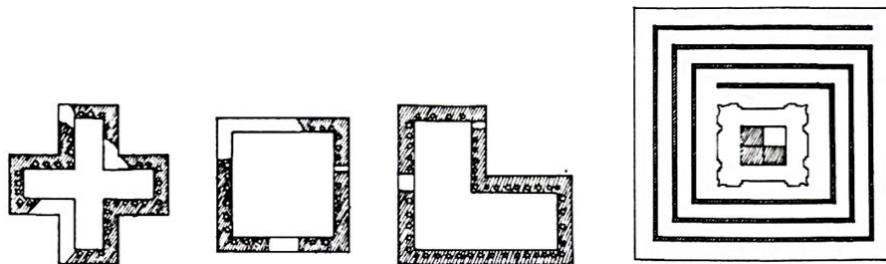
³⁶ Ügy viszont a végtelenségig növelhető. Lád az előző ábra B részét.

³⁷ Ami tehát nem piramisszerű, mint a hatalmi rend, hierarchia.

³⁸ A kiérdemelt hatalmi felkentség sem volt örökölhető kezdetben.

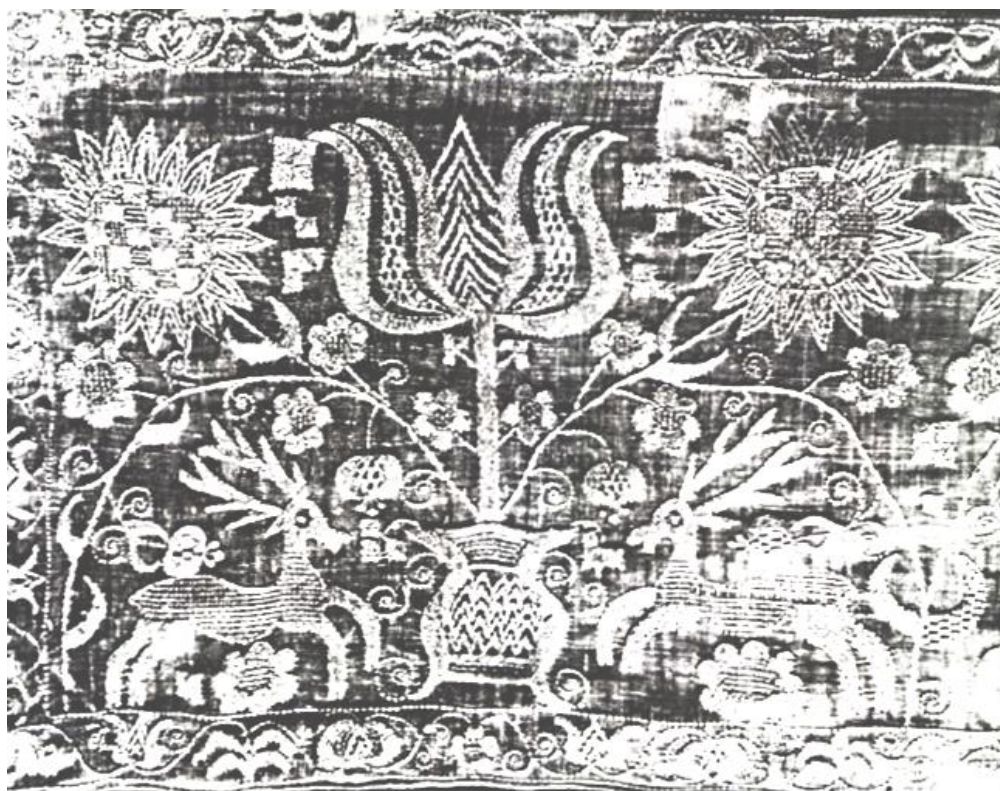
³⁹ Molnár 2005, pp. 38-39.

⁴⁰ Ugyanott.

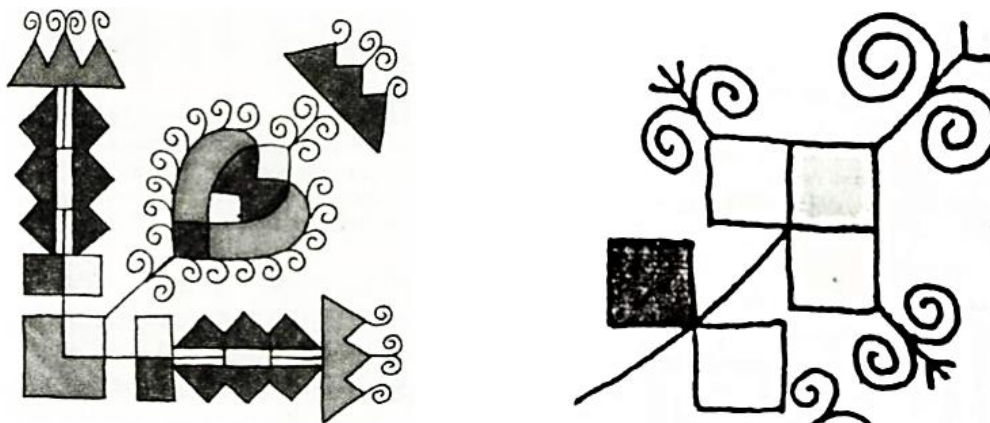
Ez a szemlélet ma is „épületesnek” számít, azaz nem vonhatjuk ki belőle magunkat, különösen mi magyarok nem, akik az ősműltban erősen részesedettek vagyunk, a hatása alatt leginkább megmaradtak, mint nyelvünk mutatja eredeti műveltségünkön belül, az eredeti ábrázolásmódunk mellett.

Molnár számos példája közül három:⁴¹

Életfa himzett lenvászon lepedőn (Vas megye, XVII. század) a logikai rendszer elemeivel: A felső szintet jelölő tulipán mindkét oldalán az azonos minőségű négyzet, alatta az átlósan elhelyezkedő két négyzet, s végül a három négyzetből szerveződő L alak található. Az alsó szint órallatainak lábánál az egy négyzet jelenik meg. A három négyzetből szerveződő L alak az életfa törzsén, közvetlen a tulipán alatt, valamint a kantából „kinövő” száron is szerepel, amint a szélmustrán is.

⁴¹ Molnár 2005, pp. 37, 47.

Balra: régi sárközi himzés jele: az L alakból szív támad, az előbbi szerves megfelelője. Jobbra: életfa részlet régi sárközi nagykendőn. Az életfa közbülső ágán a két négyzethből szerveződő alak is jelen van, de csak az ág csúcsa, az L alakú négyzethármas bont spirált és hármas csírabokrot.

Molnárnál további példákat olvashatunk a természetközelség kívánására és a szervesség jelenlétére, különösen kitüntetett élethelyzetben. Az egyik ilyen a zarándoklat, mint írja: „A régiségben a Mindenség parancsa, ritmusrendszere szabályozta az ember természetes közösségeinek (család, nemzet, törzs) életét. Ennek lehetősége a velünk születő kódrendszerben adott... Mindig létezett és létezik ma is a valóságos mítosz és rítus, amelyet a 'benti' és egyben 'fönti' hatalom koreografál és igazít. A Mindenség örökkön időszerű parancsát tiszteletben tartó, magát gyarlónak, esendőnek ismerő (és elismerő!) természetes közösségek zarándoklata, misztériumjátéka. E közösségek nem a játékra hatalmi szóval kijelölt, kinevezett helyeket keresik fel, hanem az isten által mágikus erővel megáldott, csodás cselekedetekkel megmutatott szent helyeket; s nem akármikor, kinevezett ünnepen indulnak útnak fölkeresésükre, de akkor, amikor a változások és átváltozások esztendő ritmusában annak alkalmá, s szüksége érik... A régi ember a testet, lelket elgyötrő nyári munkák után gyalog indult a hosszú útra, hogy elnyűje maradék erejét is, hogy az így vágytalanná tett testben tisztán éghessen a lélek, alkalmas legyen a Teremtővel való misztikus egyesülésre, az áhított szükséges tisztulatra... A búcsú rítusának csak egy részét szabályozták... s néhány esztendeje még hajnalon sokan mentek föl a templom mögötti dombra, hogy a fölkelő Napnak, a Napban minden reggel foltámadó, nekünk új életet hozó Krisztusnak mondják el bűneiket. A kereszténység ideológiája itt alig-alig volt jelen. A Mindenség időszerű üzenete, a keresztény szellem uralkodott, és megtöltötte régi-új hittel a pogány 'edényeket'. Rend ez... A rendező itt láthatatlan és ésszel fölfoghatatlan mégis Ő a legvalóságosabb, ilyenkor a csillagnyi másságban az egyazon Ige működik. Ilyenkor alászállnak az Egek, hogy a gyarló ember megerősödni fölemelkedhessen. A búcsújárás, a zarándoklat a hitbeli bűnbánatnak, vezeklésnek és elégtételnek, rendeződésnek az emberi megnyugvás keresésének ősrégi alkalmá nemcsak a kereszténységben, hanem minden más vallási rendszerben, s a vallási rendszereken kívül is. A hopi indiánok, akik a mai Arizona kietlen földjét lakják, a spanyol hódítás előtti időkben hatalmas zarándokutakat tettek meg. A 'pásokig' mentek a törzsek északon, délen, keleten, és nyugaton, odáig, ahol a tenger találkozik a földdel. Vándorlásuk csigavonalú volt, s lépcsőt formált, svasztikát. Az Atya parancsára a világmindenség szerkezetét 'játszották el', a törvényt erősítették meg magukban. Amerre elhaladtak, vonulásuk formáját karcolták a sziklák oldalára, s ezek a jelek ékesítették ruháikat is. Hosszú évekig zarándokoltak így, s megerősödve, tisztultan érkeztek vissza szülőföldjükre, hogy lemondva minden csábításról csak a legszükségesebbet vegyék el a Földanyától. Mondáik szerint a maják is hopik voltak valaha, de őket elcsábította Mexikó kies

vidéke, s mértéktelenné lett életük miatt kellett bűnhődniük. A szerves gondolkodás és műveltség, amelynek egyik fontos formája csak a zarándoklat... az emberi lelkekben, legbelül kéri az őt megillető helyet. ... Ennek valósulására alkalmas ma is az ember, hiszen minden gyermek – bárhol is születik a világra – tudatmögöttijében (kódjában) e gondolkodás ősi formáit hozza. A Mindenség rendszeréhez való igazodás adottságát és gyönyörű óhaját.”⁴²

2010-ben Molnár V. József már az egész országban ismert emberként így foglalta össze életművét a Magyarország című lap számára:

„– *Miként lesz valakiből néplélekrajz-kutató?*

– Kispolgári családban születtem Cserhátpusztán, Somogy megyében, a Széchenyi grófok birtokán. Szüleim itt kaptak szolgálati lakást, mivel a cég, amelynek édesapám munkavezetőként alkalmazottja volt, épp akkor ott végzett erdőkitermelést. Édesanyám parasztlány. Apámat a szovjetek 1945-ben elvitték málenkij robotra, soha nem tért vissza. Így nem egészen 15 évesen egyik napról a másikra családfenntartó lettem, ipari tanoncként dolgoztam egy nyomdában, mellette cselédmunkát végeztem, hogy meg tudjunk élni öcsémmel és édesanyámmal. Emellett esti gimnáziumba jártam, de ezt nem tudtam befejezni a munka miatt. 1955-ben aztán Budapestre kerültem az Eötvös Loránd Tudományegyetem újságíró szakára – akkor még volt ilyen. Verseket, novellákat írtam, s mivel minden jeles magyar író, költő egyszersmind hírlapíró is volt Adytól Kosztolányiig, úgy gondoltam, ezen a szakon kiteljesedhet az ilyen irányú érdeklődésem. Eredendően a művészet érdekelt. Közbejött azonban 1956. Október 22-én az ELTE-n a Petőfi Kör mintájára megalakult a Március Tizenötödike Kör. Egy adjunktus és egy tanársegéd mellett engem is vezetőjévé választottak. Másnap estére már Egyetemi Forradalmi Diákbizottsággá alakultunk, ennek is egyik irányítója voltam. Én azonban szabadságharcnak nevezem 1956-ot, ami lényeges különbség a forradalomhoz képest; mostanában gyakran összekeverjük a fogalmakat. Mi szabadságharcos nép vagyunk.

– *Mi a különbség a kettő között?*

– A szabadságharc mindig eredendő jogokat akar visszavívni, amint az az Aranybullában benne foglaltatik. Minden szabadságharcunk ennek jegyében zajlott. A forradalom ellenben mindig fölforgatás. Forradalmár nép például a francia, az orosz, 1918–19-ben Magyarországon is forradalom volt. 1956-ban viszont szabadságharcot vívtunk. Ennek emléke belém égett. Október 24-ére virradó éjjel az egyetem egyik helyiségéből láttam, amint szovjet páncélosok dübörögnek végig a Váci úton. Élénken emlékszem, akkor úgy éreztem, hogy a láncaltapasok nem is kint az úton, hanem bennem, belül dübörögnek. Akkor éreztem meg a maga teljességében az elnyomás iszonyatát. Minden porcikámban éreztem a tankokat. Akkor, ott néma fogadalmat tettem, hogy amíg a Jóisten erőt ad hozzá, szabadságharcos leszek.

– *Megbüntették érte?*

– Három év börtönre ítélték, ebből két és felet leültem. Fél esztendőt elengedtek. 1959-ben szabadultam. Az ország összes egyeteméről kitiltottak, sokáig állást sem kaptam. Még segédmunkásnak sem vettek föl. Hosszú hetek, hónapok teltek el úgy, hogy nem tudtam dolgozni. Végül az egyetemi tanszék titkárnöje segített, így el tudtam helyezkedni egy kis nyomdában kéziszedőként. Ekkor fordultam a képzőművészet felé. Állandó gondom volt ugyanis, hogy a gépmestereknek sosem tudtam pontosan elmagyarázni, milyen szint kell nyomtatni. Ezért vízfestékekkel kikevertem nekik, és amikor rájöttem, hogy a festés öröömömre szolgál, belevetettem magam. Az 1970-es évek elején részese voltam Csáji Attila nevével fémjelzett képzőművészeti avantgárd mozgalomnak. Mi szerveztük meg a híres balatonboglári Kápolna Tárlatokat, mivel az általunk képviselt stílus a tiltott kategóriába tartozott. Galántai György festőművész barátunk bérbe

⁴² Molnár V. József: Isten óhajta. *Örökség*. Örökség könyvműhely, Budapest, 2001. pp. 153-156.

vette a romos, elhanyagolt kápolnát, rendbe hoztuk, s mivel magántárlatot lehetett tartani, ezzel kijátszottuk a tiltást. Ez szabadulást jelentett a művészetet, a szellemet szorító kádári vasmarokból, nemcsak nekünk, hanem más művészeknek is. A későbbi híres operaénekes, Csengery Adrienne rendszeresen énekelt ott, de gyakran megfordult Bogláron Weöres Sándor, Károlyi Amy, Latinovits Zoltán is. Igazi ellenzéki felhangú kulturális pezsgés jellemezte ezeket az összejöveteleket, hiszen ez tulajdonképpen valamiféle párhuzamos, alternatív társadalmi élet volt.

– *Innen már egyenes út vezetett a művészettörténethez?*

– Képzőművészként erősen foglalkoztatott, hogy megtaláljam azokat a legegyszerűbb formákat, amelyekkel a lehető legtöbbet tudok kifejezni. Így jutottam el az ősművészethez, az ősképekhez. Tanulmányaimból emlékeztem, hogy az ősemberek mindenféle egyszerű formákat rajzoltak a barlangok falára, ezeket kezdtem kutatni. Felnőtt fejjel döbbentem rá, hogy az iskolában becsaptak minket, hiszen a barlangi művészet ugyan primér, de semmiképpen nem primitív. Olyan formákra leltem, melyek azóta is jelen vannak az emberi műveltségben, főleg a népi műveltségben. Kutatásaim során egy műszaki egyetemi hallgató segítségével rátaláltam egy olyan matematikai képletre, amellyel modellezhető a szerves műveltség jelrendszerének logikája. Ezzel bizonyítható, hogy a népi műveltség nagyon rendezett, és ősképeken alapul. Erről részletesen írtam Világ virág című könyvemben, a dolog lényege, hogy ezzel a képlettel megállapítható és bizonyítható a formarokonság, a formák egymásból való következése. Ezek azért fontosak, mert mindig a formák alakították a rítust, szabályozva az emberi életet. Fennmaradtak például őskori tűznyomok. Ezek szakrális tüzek voltak, az áldozati szertartásokat szabályozták. Évek alatt rájöttem, hogy azok a formák, amelyek már a kőkorszakban rendezték az ember életét, ma is jelen vannak a Kárpát-haza vidékein, és ugyanúgy a rituálék alapformái. Sőt ezek megjelennek a régi imádságokban, mesékben, legendákban, melyeknek ugyanilyen a szerkezetük. Amikor minderre ráeszméltem, lemondtam a festészetről, hogy ennek a területnek szentelhessem életem.

– *Könnyen hátat fordított a képzőművészetnek?*

– Nem, sőt nagyon keserves dolog volt, hiszen a festészet addig betöltötte az életem. A lemondással kapcsolatban megrendítő élményben volt részem. Amikor meghoztam a döntést, valaki bennem – a tudatmögöttimben létező én – ezt nem fogadta el. Ennek következtében naponta kaptam szívrohamokat, melyek azonban nem voltak valóságosak, csak képzeltek. Bekerültem a Völgy utcai szanatóriumba, abba a szobába, ahol Latinovits Zoltán is pihent. 59 kilóról két hónap alatt 42 kilóra fogytam le, mert a szervezetem semmit nem fogadott be. Ez mind a tudatmögöttim ellenállásának következménye volt. Egy csöndes szeptemberi éjjelen aztán arra neszeltem a nyitott ablaknál, hogy valaki nevemen szólít. Először azt hittem, képzelődöm, ami nem lett volna meglepő a sok gyógyszerőtől. Aztán másodszor is hallottam a szólítást. Meleg, barátságos hang volt. Végül harmadszor is hallottam, és megértettem, hogy életben maradok. Erőtlenül felültem az ágyban és sírtam. Akkor hullott le rólam a teher. Azóta végzem a dolgom, kutatom a természetes műveltséget, hogy közvetítője, krónikása lehessenek.

– *Tehát isteni elhívásról kell beszélni?*

– Meggyőződése, hogy igen. Eszembe jut egy másik élmény is. Egy szakiskolai nyári szünetben öregszüleimnél, az őrési Pankaszon szekérrel mentünk ki a határba nagyapámmal. Láttam közeledni a fellegeket, ezért szóltam, hogy forduljunk vissza, mert bőrig ázunk. Nagyapám nem felelt. Később lassan, kövér csöppekben esni kezdett az eső, ahogy vihar előtt szokott, s én ismét mondtam, hogy menjünk haza. Öregapám akkor hátrafordult, és azt mondta: fiam, az embernek dolga van a világban, s azt akkor is el kell végezni, ha cigánygyerekek potyognak az égből. Ennek értelmét akkor még nem fogtam fel, csak később, ott a kórházi ágyon ülve. Tudatosult bennem, hogy dolgom van, és azt el kell végeznem. Munkásságomra felfigyeltek, a '70-es években a Művészet folyóiratban – akkor Pap Gábor volt a főszerkesztője – két hosszabb lélegzetvételi írás

jelent meg kutatásaimról. Attól kezdve sok helyre hívtak előadást tartani egyetemekre, főiskolákra. A szombathelyi tanárképzőn alternatív tárgyként taníthattam eredményeimet, akárcsak Szegeden és Kaposváron vagy a Budapesti Iparművészeti Főiskolán.

– *Az akkori rendszer nem kezelte önt ellenségként munkássága miatt?*

– Nyíltan nem, inkább gyanakvást tapasztaltam. Az 1980-as évek elején lakótelepi lakásomban tartottam előadásokat, néha negyvenen is hallgattak, összezsúfolódva. Az egyik előadás után egy ifjú leány visszamaradt és elsírta magát, mondván, beteg édesapja életével megzsarolta a titkosszolgálat, hogy jelentse, mi hangzik el az előadásaimon. Mondtam neki, nyugodtan írja le nekik mindazt, amit mondtam, mert abban semmi szégyellnivaló vagy bűnös nincs. Minden előadásomon két-három téglát is megjelent. De nyíltan nem tettek keresztbe. Valószínűleg úgy értékelték, hogy rétegjelenségről van szó, ami néhány ezer értelmiségin kívül senkit sem érdekel, ezért nem veszélyes a rendszerre, a politikai és gazdasági hatalomra. Így hát járhattuk az országot Pap Gáborral, rengeteg előadást tartottunk. Tulajdonképpen ez az előadás-sorozat volt a nemzeti műveltség fölemelésére irányuló mozgalom kezdete. Ma már ez terebélyes, és folyvást izmosodik. Létrejött az Örökség Népfőiskola, melynek számos helyen van fiókja; megalakult a Magyar Hagyomány Műhelye Szabadegyetem – ennek 16 éve vezető tanára vagyok –, és sok hasonló szellemi műhely. Ugyanakkor el kell mondanom, hogy az 1990-es átváltozás után sokkal több támadás érte ezt a mozgalmat, mint előtte. A mai világot uraló monetáris tőke minden műveltséget el akar pusztítani. Ez sokkal nagyobb veszély, mint a kommunista rendszer volt.

– *Mit jelent a néplélekrajz? Művészettörténet ez, vagy inkább pszichológia?*

– Mindkettő. A néplélekrajz azt kutatja, milyen hatással van a rituálé az emberekre, miként formálja lelkünket, s milyen szerepük van a tárgyaknak, azok elkészítésének mindebben. Ezek összefüggnek. A természetes műveltségben együtt van az ősképi forma, ennek szavakba öntéseként a monda, valamint a rítus, a játék. A néplélekrajz azt vizsgálja, e hármas egységnek milyen hatása van az emberi lélekre. Példaként hozom a magyar királykoronázást, hogy érthető legyen a lényeg. A legősibb forma a kör és a kereszt, ezeket hagyta legelőször jelként az ember. A kör az öl és az ölelés, vagyis a Boldogasszony jelképe. A Boldogasszony a Teremtő fényének örök óhajta és a fény őrzése. Az egyenlő szárú kereszt felel meg a Szónak, az Igének. Ahol él még a hagyomány, és keresztszemes hímzéssel díszítenek asszonyaink, ott a hímzés egy öltéskettősét igének nevezik. Az Ige pedig nem más, mint a kiáradó szeretet. Népünk hite szerint ahol a kereszt szárai metszik egymást, Isten ott lép be világunkba. Szent Koronánk épp ilyen: körből és keresztből áll. A kör szentekkel népes – bár tudjuk, hogy a pánton látható képek közül három nem eredeti, később került oda – hátul Szűz Mária, elől Jézus látható. Ez a fény óhajta jelképe. A pánt keresztjén az apostolokat találjuk, akik az Igét közvetítették. Ahol a pántok keresztezik egymást, ott pedig Jézus egy a Teremtő Atyával, vagyis ott lép be világunkba Isten. Tehát a Szent Korona kör, kereszt, öl, Ige, Isten, vagyis megtestesül benne az említett hármasságból a forma és a monda. A rituálé, a játék pedig maga a koronázási szertartás. A magyar királyok esetében nem volt elegendő az, ami más országokban, nevezetesen hogy a templomban avatták be az uralkodókat. A magyar királynak a koronázás színhelyén rögtön döntést kellett hoznia peres ügyekben, lovaggá kellett ütnie arra alkalmas ifjakat, vagyis próbatételt kellett kiállnia. Végül föllovagolt a királydombra, ahol kardjával a négy égtáj felé suhintott, vagyis az egyenlő szárú keresztet idézte meg, miközben a küldöttek háromszor Jézust kiáltottak. Ebben a szentséges pillanatban történt meg a beavatás. Királydombunk csak nekünk, magyaroknak van. Ez a haza kicsiben, írja Bálint Sándor, a nagyszerű néprajztudós. A küldöttek hozták az ország minden szegletéből, olyan helyekről, ahol csodák, jelenések történtek. Ma ezek búcsújáró helyek. A forma, a belőle következő monda és az abból fakadó rituálé egysége adja a műveltség teljességét. Ha csak egy is hiányzik, akkor megbillen az egyensúly.

– *Márpedig ha valami nagyon hiányzik ma a világból, az az egyensúly...*

– A Mediciek és a Fuggerek már a középkortól kezdve mindent elkövettek, hogy az Istentől kapott műveltség által adott biztonságot felszámolják, elpusztítsák. Aki biztonságban érzi magát, annak nincs hiányérzete, azt nem lehet rávenni arra, hogy mértéktelenül fogyasszon. Az ő érdekük pedig az volt, hogy az emberek fogyasszanak. Ez az elmúlt évtizedekben hatványozottan jelentkezik, hiszen a mai Fuggerek kezében van a tőke, a média, az iskolarendszer. Az egész úgynevezett civilizált világot uralják. Ezzel el tudják érni, hogy az eredendő tudás kimosódjék az emberek lelkéből, mindennapi életéből. Mindkét nagy sátáni mű – egyik a Szovjetunió volt, a másik az Amerikai Egyesült Államokkal fémjelezhető – e biztonság eltörlésére törekedett. Kettejük harcában az amerikai Fuggerek győztek, s most ők uralkodnak. Világunk ezért puszkaporos hordó, ami bármikor felrobbanhat. Gyakran eszembe jut a görög bölcs, Szókratész, aki Platónnal sétálva az agorán, elnézve a vásári nyüzsgést, azt mondta: „Mennyi minden van a világon, amire nekem nincs szükségem!” Ez az egyetlen emberi magatartás, ami nem pusztít el. Ez a Miatyánkban ekképp jelenik meg: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!” Vagyis csak annyit, amennyi szükséges.

– *Sok bajunk ismeretében milyennek látja ma a magyar néplelket?*

– Amikor Európában a középkor elején elterjedt a kereszténység, akkor a magyarok a legenda szerint az égből kapták a Szent Koronát. Ezzel e nép eredendő küldetése erősödik meg a Kárpát-medencében. E küldetés pedig a hunor-magyar magatartás. Vannak népek, melyek káin-ábeli magatartásúak, akadnak, melyek romulus-remusiak. A mi feladatunk, hogy szeressük és segítsük egymást.

– *Manapság mintha sokkal inkább egymás ellen fenekednénk...*

– Ez tévhit. Minden gyarlóságunk ellenére igazolható, hogy a magyar nemzet az egyetlen a korabeli gyűlölködő Európában, mely a jézusi szeretet államát hozta létre. A Turul nemzetség az egyetlen a világon, amely 34 szentet és boldogot adott a világnak. E szentek egész Európában jelen vannak, ismertek ma is. Ez a karizma Bálint Sándor szerint nemcsak a kanonizált személyekre vonatkozik, hanem a nemzetség minden tagjára. A magyarság az egyetlen nemzet, amelyik nem gyarmatosít, nem gyilkol milliókat, nem gyaláz, nem aláz meg másokat. Magyarország mindig menedéke volt a menekülő üldözötteknek a hugenottáktól a cigányokon át a zsidókig. Hangsúlyozom, minden gyarlóságunk ellenére a magyar kereszténység valóban a jézusi szeretet szerint formálta a nemzet és az emberek életét. Még ebben a nagyon mocskos világban is, melyben az a fontos, hogy zabálj, kéjelegj, bőföggj és üríts, ez a nemzet hatalmasan tud szeretni. Aki pusztuló falvainkban jár akár az Őrségben, akár a Tiszaháton, Kárpátalján vagy a csángóknál, ezt megtapasztalhatja, bár a Sátán óriási apparátust mozgat annak érdekében, hogy magáévá tegyen minket. Évtizedek óta azért élek, hogy ennek a nemzetnek eredendő műveltségét – ami egyben erkölcsiség is – helyreállítsam. Járom a Kárpát-hazát, majdnem mindennap előadok, és azt látom, hogy egyre több fiatalnál telik be a pohár, egyre többen fordulnak történelmünk, műveltségünk és azzal összefüggő erkölcsiségünk felé. Öröm tapasztalnom, hogy negyvenévi munkálkodásom nem volt hiábavaló, a mag jó talajba hullott. Bár a Sátán mindent elkövet, hogy kizavarja belőlünk Istent, mégis pirkad már, hasad az ég alja. Hitem szerint a magyarság visszatálal hivatásához. Az 1956-os szabadságharc áldozata, bár leveretett és véresen megtoroltatott, a bolsevizmus összeomlását eredményezte: Kína szembefordult a Szovjetunióval, szétesett a Kommunista Internacionálé, és végül a vörös birodalom. Egyre inkább érzem és tapasztalom, hogy a globalizmus fuggeri iszonyatának is a magyarság fog véget vetni.”⁴³

⁴³ Ágoston Balázs: Pirkad már. *Magyarország* 2010. április 7.
<https://demokrata.hu/magyarorszag/pirkad-mar-78937/>.

Függelék

Házépítés a régiségben – Interjú Molnár V. József néplélek kutatóval:⁴⁴

Krizsán András: Makovecz Imrétől hallottam mindig, hogy a magyar ház az él. Az egy személy, egy olyan ember, aki fekszik az udvaron, és arccal kifele néz az udvarról, az életből, a belső életből, és ennek a magyar háznak szinte minden része, részlete a személyre utal. Hiszen a háznak van két szeme – mert valamikor két szeme volt a háznak –, az is a személyre utal. A szemöldökfa, a homlokzat, a hajazata a háznak, a gerince, ahogy fekszik az udvarban, a talapzata mind-mind személyre utal. Honnan ered ez a fogalomkör? Hányféle értelme, jelentése van a ház szónak?

Molnár V. József: Először is a ház olyan, mint a benne lakó ember. Ők ketten összenőttek, szervesen egybetartoznak. Nem is tudom elképzelni a kettőt egymás nélkül. Ezelőtt jó néhány évvel sokat jártam a kun pusztákon. A kun pusztákon találkoztam olyan öregemberekkel, akik nálamnál öregebbek voltak, akik már egyedül maradtak. Egyedül maradtak, és a ház, amit ők építettek, amiben éltek, amiben leélték egész életüket, az kétoldalt már megrogyant. Középen a konyha fölött – mert hiszen a konyha a legfontosabb része a régi háznak – ott még ki volt javítgatva a tető bádogdarabbal meg kátránypapírral, és csak oda nem folyt be a víz, amikor eső esett. Csak ott nem érte a szél azt az öregembert, aki kitarzott a házában élete végéig. Nos, amikor jöttek a sintérek humánus ok miatt összeszedni ezeket az embereket, hogy emberibb körülmények közé vigyék őket, akkor ők elmenekültek a pusztába. Akár napokig távol voltak, és amikor kapták a hírt – kis gyerkőc vitte a hírt, hogy elmentek a sintérek –, akkor visszamentek a házukba. Nagyon szerettem ezeket az embereket, makacsok, kemények, kunok, magyarok, nagyon szerettem bennük azt, hogy ragaszkodnak a helyhez, a házhoz, ahol születtek, és tudták azt, hogy ahol születtek, ott kell meghalniuk is. Döbbenetes látvány az, amikor valamelyik öreg meghal. Amikor valamelyik öreg meghal, akkor a ház is odaadja magát. Talán még él egy hónapig, az a javítgatott tetőrész megmarad, de egy hónap után az is leszakad. A ház utánahal annak, aki építette a házat, aki egész életét abban a házban élte le. És ezek a házak, amelyek együtt haltak az emberrel, ezek úgy visszazselídültek a természetbe, semmiféle szemetet nem okoztak. De a legfontosabb ház az a ház, ami mi magunk vagyunk. Annak idején a Földre született Isten, Jézus is ezt a házat tartotta templomnak és a legfontosabbnak. Valamikor, ezelőtt néhány emberöltővel még, ott azon a vidéken, ahol eleink születtek, meglátták az áldott Nap világát, és karácsony titokzatos éjszakáján, a születés miséje után, a terített asztal mellett ott állt a nagy család feje, és két sorral kezdte az imádságrendet, ez a két sor pedig így hangzott: „Begyütt Jézus a házamba, házam közepébe megáll.” Egyértelmű, hogy eleink, fölmenőink fontosnak tartották azt a házat, amit a Jóistentől örököltünk, lelkünknek, szellemiségünknek, testünknek, személyiségünknek a házat. Karácsony éjszakáján valóban csoda történik, mert magasabb pályán kezd arasolni a Nap, és a földi környezetből ezt minden teremtetett létező észreveszi, és nem tud nem odafigyelni rá. De csak bennünk, emberekben személyesen meg ez a megszületett fény, és ez a mondat erről szól: „Begyütt Jézus a házamba, házam közepébe megáll.” Megszemélyesül bennünk a megszületett fény, bejön házunknak a közepébe, és ott megáll, hogy biztonságot adjon életünknek.

⁴⁴ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100057402582161>. Eredetileg: Csütörtöki Iskola – Érdekes emberekkel beszélget Krizsán András. Terc Kiadó, Budapest, 2013.

Hegyhátszentpéteri tájház.⁴⁵

Krizsán András: És ezt a házat építjük akkor is, amikor megházasodunk?

Molnár V. József: Igen, a ház szögyökből következik a házasság. A világ legtermészetesebb dolga volt a régiségben, hogy ha valaki asszonyt hozott az életbe – az első telekre, amit életnek neveztek, mint ahogy már említettem –, akkor házat építettek az új házaspárnak, és innen van a házasság szavunk. Amikor a Habsburgok még nem rendelkeztek afelől, hogy utca mellé kell telepedni a magyar embernek, amikor még szerez településen élhattünk, akkor a szerez településen belül, ahol az egyik házat a másiktól, egyik életet a másiktól még csak sövény sem kerítette el, akkor a teleknek, az életnek a kellős közepére építettük a házat. És ez nagyon jó volt.

Krizsán András: De akárhova ház nem kerülhetett. Hová építettek házat régen az emberek?

Molnár V. József: Az én ítéletemben minden magyar ház a régiségben szent helyre épült. Szent hely az, ahol az Isten jóságát őrzi az ember, ahol a földanya a lehető legteltesebben az őrző, ölelő sugárzását adja, az őrző, ölelő és megtartó sugárzását adja. Oda házat nem épített a régi ember, ahol már leégett egy ház. Oda házat nem épített, ahova gyakran becsapott a villám. Aztán olyan helyre sem építette a házat, ahol a macska szívesen heverészett. Ugyanis a macska nagyon szereti a vízeret. Az embernek meg nem tett túlságosan jót, ha vízérre építi a házat. Viszont nagyon szívesen húzta föl a hajlékát, ahol a tehén heverészett, amikor legelés közben kérődzés jött rá, meg ahol a kutya nagyon szívesen pihent meg. Gondosan kiválasztotta azt a helyet, ahol a háznak épülnie kell, hogy a megfelelő helyre épüljön a ház. Aztán ha bővült a család, a nagy család, akkor ugyanarra a telekre építettek egy külön házat. Egy másik házat. Amikor a másik házat építették, vagy a harmadik vagy a negyedik vagy ötödik házat építették a belső telekre, az életre, akkor is ilyen gondosan megvizsgálták azt a helyet, hogy hova kerüljön az épület.

Krizsán András: Miből építették eleink a régi házat?

Molnár V. József: Hát abból az anyagból – nem is igen merem anyagnak nevezni, hiszen eleink nem úgy tartották anyagnak a földet, a fát, a követ, mint ahogy mi azt anyagnak tartjuk –, abból, ami ott volt a közvetlen környezetben. Ahol sok fa volt, ott fából építették a házat, ahol a kő

⁴⁵ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1100095608580515&set=a.568992345024180>

volt sok, ott adta magát, hogy kőből készült az épület. Ha földből tömésházat, vagy vályogházat, vagy paticsházat építettek, az építőanyagnak onnan a környezetből kellett kikerülnie. Ennek okát pedig az adta, hogy az ember hat a környezetére, az ember hat a földanyára. Ez a hatás azonban kölcsönös, mert a földanya – ha az ember jó szándékú, ha tele van jósággal, ha tele van a szeretet sugárzásával, akkor a földanya meghálálja ezt. Akkor a földanya is jó anyaként van velünk, és nem szépasszonyként. Amikor én az Őrségben, ahol édesanyám született, elkezdtem építeni a házamat, akkor megkérdeztem azt, hogy ti, a rokonaim, miért ragaszkodtok ahhoz, hogy a közelből kerüljön ki az építőanyag? Mire az egyik sógorom a következőt mondta: „Azért ragaszkodunk hozzá, mert itt ismer bennünket a föld, és mi is ismerjük a földet, ismer bennünket minden fa, és mi is ismerjük a fát. Nem lehet azt tudni, hogy öt telekkel odébb, de különösen a szomszéd faluban vagy erdőben milyen átok lakik. Hiszen a földnek, földanyának nemcsak olyan részei vannak, ahol a földanya jó, szerető, ölelő, megtartó, hanem olyan részei is vannak, amely részen átok ül. Ezt én magam tapasztaltam. Hiszen amikor én az Őrségben telket vettem, egy kicsi zsákfaluban, Szaknyéron, akkor ez a telek teljesen el volt cserjésedve. Tele volt bozóttal, mindenféle csúszómászókkal, kígyókkal, és erre a telekre senki be nem tette a lábát. Amikor megvettem a telket, csodálkoztam, hogy igen olcsón adta a tulajdonos, és azon is csodálkoztam, hogy nem jött be a telekre, amit ő adott el nekem. Ott állt a telek szélén, az úton, és ott mondta nekem, hogy hol van a telekhatár. Amikor elkezdtem rendezni a telket, senki nem segített nekem, pedig rokonaim élnek abban a faluban, komák, sógorok, annak rendje és módja szerint. Aztán amikor kezdtük a pincét téglával kibélelni, szigetelni, rám dőlt a szigetelőfal. Akkor a sógorom, akinél laktam, elszólta magát, és azt mondta, hogy visszaüt a boszorkány.

Krizsán András: Boszorkány? Miért, milyen boszorkánya volt a falunak?

Molnár V. József: Azon a telken egy boszorkány élt. Zsófinak nevezték, és mindent tönkre tudott tenni. Amikor a falunak arra a részére ment, amelyet átokrésznek, hidegségnek tartanak, akkor senki nem lép be oda. Zsófi éjjél körül teheneket rontott, és nemcsak teheneket rontott, nemcsak csúfokodott a falura, hanem embereket is meg tudott rontani. Nagyon utálták Zsófit. Nagyon utálták, de félték tőle. A mai napig még tabu a Zsófi nevét kiejteni ebben a faluban. Aztán egyik alkalommal Zsófinak a fia fogta a fejszét, nagyon szelíd, jólelkű parasztember volt, de fogta a fejszét, és széthasogatta az édesanyját, mert nem tűrte tovább azt a szégyent, amit a családra hozott. Nem tűrte anyjának a gonoszságát. Azon a telken, ahol én a házamat építettem, egy jámbor parasztember fölaprította az édesanyját. Ezen a telken átok volt. Mondom, átok volt. Azért szabadult meg tőle olyan könnyen a tulajdonosa, azért nem járt oda senki, azért nem jöttek oda a rokonok segíteni, amikor elkezdtem rendbe tenni a telket. Aztán amikor én megtudtam a boszorkány minden galádságát, akkor két lehetőség volt előttem. Vagy menekülök onnan, vagy ott maradok. De én úgy gondoltam, hogy a Jóisten nem véletlenül adta nekem azt a telket, ezt az átkos helyet, nekem valamit tennem kell. A falu lakossága protestáns. Ennek ellenére az egyik barátom segítségével én rá tudtam venni az egyik tisztelendő urat, hogy jöjjön el, és szentelje meg a telket. Azon a napon – mert tudták a rokonaim, hogy mikor lesz a szentelés – minden családból legalább egy ember odaszívargott a környékre, megálltak jó távol, de kíváncsiak voltak, hogy mi fog történni.

Krizsán András: És mi történt?

Molnár V. József: Először tüzet raktam, mert őseink tűzzel-vízzel szentelték a környezetüket. A tisztelendő azt megáldotta, de a tűz nem akart meggyulladni. (Pedig aki volt az én táboraimban, az tudja, hogy én a somogyi pásztoroktól tanultam a tűzrakást, és az eső sem tudja elmosni azt a tüzet, amit én rakok.) Széltelen idő volt. A barátom családja, az én családom, a tisztelendő úr körbeálltuk a tűzrakást, és nem akart meggyulladni a tűz. Amikor úgy tűnt, hogy most már talán lesz ebből valami, akkor csak füstölt, csak füstölt, csak füstölt. Nem volt szél, félreértés ne essék,

és az a füst körbetekeredett. Körbetekeredett, és csípte a szemünket. Miközben körbetekeredett, azok a fák, amelyekből raktam a tüzet, azok sípoltak. Kemény módon sípoltak, mintha Zsófi lett volna ott bent a tűzben. Az egyik fán, az öreg almafán, ami még mindig megvan, ott pedig a kuvik kezdte el a maga nótáját. Csontig hatolt belénk a félelem. Azok, akik jöttek kíváncsian, s ott álltak viszonylag közel a tett színhelyén, azok mind kezdtek még hátrább menni, amikor mindezt tapasztalták. Aztán mégis meggondolta magát a tűz, a Jóisten megsegített minket, és mint Attila kardja, úgy vált hatalmassá és szökkent az ég fele a láng. Akkor visszafordultak azok, akik már el akartak menni, a tisztelendő úr pedig a világ négy égtája felé vízzel megszentelte, és attól kezdve az átok elmúlt erről a telekről.

Krizsán András: Igen, a régiek még számon tartották azt a helyet, ahol a földanya jó hozzánk, és azt a helyet is számon tartották, amely helyen ilyen-olyan ok miatt átok ül. De mi arról a véleménye, hogy a mai ember hihetetlen fáradsággal, eszméletlen fölös költséggel a távolból hozza az építőanyagot arra a helyre, ahol éppen föl akarja építeni a házat?

Molnár V. József: Ez ostobaság. Ezt én nem tudom másként minősíteni, és ha így minősítem, hogy ostobaság, akkor visszafogom magamat. Az ember azért érezte jól magát a házban, mert a mindenség modellje volt. Az ő meghosszabbított része volt, mert ismerte és szerette az az anyag, amiből építette a házat. Amikor összehordták az építőanyagot onnan a környékből, akkor rögtön áldomást tartottak. Az áldomás úgy történhetett, hogy egyetlenegy kupából vagy kulacsból ivott mindenki. Mielőtt ittak volna, megköszönték a teremtőnek, hogy összegyűlhetett az az anyag, amiből majd a ház fog épülni. Előtte egy kortyot loccsantott a kulacsból vagy a kupából a kalákának a vezetője – hiszen még kalákában épültek régen a házak –, és utána elmondták az áldást, áldomást. Meg kell köszönni a Jóistennek azt, hogy eddig eljutottunk, és kérni kell az Ő áldását a további munkákra. Aztán még áldomást ittak akkor is, amikor az alap elkészült. Az alapot általában nagy gerendákból készítették el, ezek általában tölgyfa gerendák voltak. Amikor elkezdtek az alapot építeni, kiválasztottak egy rönköt, és azt a rönköt leásták az alapba. Utána kezdtek el az alapot építeni, és ebbe a rönkbe fejszével az az ember, aki a kalákát vezette, belevágta az egyenlő szárú keresztet. Ez az alap. Erre épül a ház. Ittak akkor is, amikor már a ház odáig épült, hogy a szelemeneket körberakták rajta, és ittak akkor is áldomást, amikor már a lécezet rajt volt a tetőn.

Krizsán András: Ez az áldomás ugye a mai napig megmaradt. Ha jól tudom, ezt hívják bokrétaáldásnak?

Molnár V. József: Igen, ilyenkor a kalákavezető istenfákból – fenyőből, tiszafából, tujából vagy cédrusból – készített egy kicsi csokrot, és az asszony fölszalagozta azt. A szalag a lélek, az asszony lelke. Fölerősítette, aztán annyi kendőt is tett arra a kicsi csokorra, ahányan a kalákában jelen voltak, építették a házat. Hasonlóképpen a kendő is a lelke annak, aki azt a kendőt adja, benne van a szeretete, hiszen a kendőt a régiségben hímezték, de a szalagok is hímeztettek voltak, amelyek rákerültek erre a bokrétára. Ez azt fejezte ki, hogy a jövődöbeli ház asszonyának a lelkesültsége az ott van a ház oromzatán, az utolsó áldásnál, az utolsó áldomásnál.

Krizsán András: Áldás és áldomás – de a házépitésakor áldozatot is kellett hozni.

Molnár V. József: Szerte ebben a hazában, de nem csak Magyarországon, ismerik az építő áldozatot. A Kőműves Kelemenné ballada tartotta meg számunkra azt, hogy valamikor élő áldozatot kellett hozni, hogy az építmény erős legyen, hogy az építmény betöltse feladatát. A velünk rokon komiknál ennek a balladának megmaradt egy olyan változata, hogy nem asszonyt falaznak be a kőművesek, amikor építik a házat, hanem egy szűzlányt falaznak be. Tehát szűz áldozat volt. A szűz áldozat emléke – emberáldozatról van szó, hogy félreértés ne essék – szinte a mai napig megmaradt az Ó-Kárpát hazában. Ezelőtt tíz-egynéhány évvel, amikor az emberélet szentségéről sorozatot szerkesztettük a rádióban Hintalan László néprajzos barátommal együtt, akkor a Galga mentén, palóc vidéken három olyan asszonnyal találkoztam, akiket áldozatra adott a család.

Áldozatra adta, és amikor születtek, akkor nem almafát ültettek a tiszteletükre – mint ahogy a régiségben, ha lány született, akkor almafát ültettek a tiszteletére –, hanem diófát ültettek a tiszteletükre. A diófa egyértelműen azt jelentette, hogy áldozatra adni azt a leányzót, aki megszületett. Mind a három esetben az öreganya, a nagynéni, illetve az anyja álmodta meg, hogy ki legyen az a személy, akit vissza kell adni Istennek. Mind a három alkalommal az áldozat oka az volt, hogy átok volt a családban, és az átoktól meg akartak szabadulni. A három asszony esetében apácának szánták őket. És csak azért nem lett ebből a három lányból apáca, mert Rákosi Mátyás fölloszlatta az apácarendeket. Tehát a szűz áldozatra adása, annak emléke a magyarságban a mai napig jelen van. Nagyon régen, jóval a történelmi idők előtt még emberáldozat volt, de ez az áldozat szelíddé változott már jóval a kereszténység előtti időkben. Áldozatnak lennie kellett, szelíddé pedig úgy változott, hogy tyúkot vagy kakast falaztak be a házba. Néhány emberöltővel ezelőtt ezeket élve falazták be, de ha az ember a környékén érdeklődik, akkor azt mondják, hogy mostanában már ilyen nincsen, hanem levágják a kakast vagy a tyúkot, és a vérért beleszorgatják a kötőanyagba. A vér az kötőanyag. Amikor a közénk született Isten az utolsó vacsorán a vértelen imával az apostoloknak a bor kelyhét a vére kelyhének mondja, akkor egyértelmű, hogy a vére kelyhével, az ő áldozati vérével kötötte magához az apostolokat, és kötött magához minden embert. A vér az kötés. A vér a kötésnek a legnagyobb eszköze, a legkeményebb és legtisztességesebb kötés. Egyértelmű, hogy amikor Árpád magyarjai készülődtek visszafoglalni a Kárpát hazát, mielőtt a Kárpát hazába értek volna, vérszerződést kötöttek. A vérszerződés a legkeményebb és legtisztességesebb kötés.

Krizsán András: De ha jól emlékszem, néhány emberöltővel ezelőtt még a legényavatás sem abból állt, hogy a nagyobb legények tök részegre itatták a legényt a kocsmában, hanem vérszerződést is kötöttek.

Molnár V. József: Akkor még komoly rituáléja volt a legényavatásnak, és a rituálé közé tartozott az is, hogy a legénynek egy keresztapát kellett választania ebből az alkalomból. Egy olyan legényt, aki már katonaviselt volt, aki már megpróbált legény volt. A kocsmában történtek a legényavatások, mert a kocsmának szakrális szerepe volt a régiségben...

Krizsán András: Tessék megnézni a régi falukat a kiszélesedett utcáknál, amit térnek is nevezhetünk. Egyik oldalon ott van a templom, a másik oldalon pedig a kocsmá. Nem a McDonald's vagy a pizzéria, hanem a kocsmá.

Molnár V. József: ...és ilyenkor, amikor keresztapát választott magának a legény, kezét fogtak a kocsmában ezen alkalommal, és a legénybíró egyik segédje (egyik hadnagya) az összefogott két kezét leöntötte borral, a másik hadnagya pedig fölfogta ezt a bort egy tálkába. Azt először odaadta a keresztapának, hogy igyon belőle, majd odaadta a legénynek. Egyértelműen a vérszerződés maradványa ez, hiszen a régiségben is, amikor valóságosan csorgatták a kupába a vért eleink, azt borba kellett csorgatni, mert egyébként azt nem lehet meginni, mert a vér igen hamar megalvad. A legényavatásnál is kötés volt ez. Egy életre szóló kötés a legény és az általa választott keresztapa között, de a házépítésnél is a vér a kötés. A levágott tyúknak, vagy a levágott kakasnak a vére az kötés. Szeged környékén még azt is teszik, hogy ezt a tyúkot elhamvasztják, és a tyúknak a hamvát is beleteszik, belekeverik a kötőanyagba. Tehát vér és hamu van a kötőanyagban. Aztán az is általános volt valamikor – Székelyföldön ma is csinálják, nem ajánlom senki fiatalembernek –, hogy olyankor menjen el házépítő hely mellett, amikor az még nincs egészen készen, mert lefogják, és jól elfenekelik. De nemcsak a házépítők fenekelik el, hanem ha templomot építenek, ha iskolát építenek vagy községházát építenek, bármit építenek, valakit ott nagyon meg kell verni. Méghozzá fiatalembert, hogy soká emlékezzen arra a napra, amikor azt a házat építették.

Krizsán András: De térjünk vissza a házépítésre... Régen az emberek megtanulták, hogyan alkalmazkodjanak a domborzat, az éghajlat, a nap és a szél járásához. A házat mindig a napfény felé fordították, irányuk legtöbbször kelet–nyugati tájolású volt, hogy a tornácos-ajtós-ablakos oldalukat járja a déli nap.

Molnár V. József: De arra is figyeltek, hogy az egyik ház ne adjon árnyékot a másiknak, mert Isten ellen való véték, hogy az áldott napot elfogja valamelyik ház a másik elől. A nap az alkalmas arra – miután túlmutat önmagán –, hogy a közénk született Istent, Jézust idézze meg. Egy példát hadd mondok, mert sajnos nem általános ez a tudás. Tápé környékén, ha két velem egykorú ember találkozik egymással, akkor az egyik azt mondja a másiknak, hogy: „Mit látol a fényes napon?” Mire a másik úgy felel, hogy „Ahun gyün a fényös Jézus”. Azután mind a ketten mondják, hogy „Adjon Isten neked is jó napot”. Igen, nem a televízió Napkeltéjével kezdődik a nap, hanem a fényes Nappal, amely alkalmas arra, hogy a bennünk lévő jézusit előhívja és szereplővé tegye. A Tápé környéki öregek a mai napig azt tartják, hogy Jézus a Napban lakik, és onnan irányítja a világot. Félreértés ne essék, ez nem azt jelenti, hogy az egyiptomi napisten imádata volt a régiségben a magyaroknak. Bármennyire is elegánsan hangzik ez, ki kell mindenkit ábrándítani: mi soha nem imádtuk istenként a Napot. Soha. Ez egy másik téma, itt csak hadd jegyezzem meg azt, hogy a tápéi öregek a mai napig is tudják, hogy nem a Nap az Isten. A Napban lakik Jézus, és onnan irányítja a világot. Amikor már a Nap válik az imádat tárgyává, akkor valami már eltakarja előlünk Istent. Erre érdemes lenne nekünk egyszer már odafigyelni.

Krizsán András: A régi házakon, a tapasztott és meszelt, egyszerű homlokzatok mellett igen gyakori a vakolattagozatos, vakolatdíszes homlokzat. Csigavonal, növényi ornamentika, levéldísz, virág, a nap és a hold mind-mind megannyi szimbólum, amely gondolkodásra késztet. Honnan erednek ezek a motívumok?

Molnár V. József: Amikor a házat és a tetőzetet fölépítették, akkor szükségesnek tartották, hogy megvarázsolják a ház oromzatát. A ház homlokzatának a megáldása, varázslása azért kellett, hogy a veszedelem kerülje el a házat, hogy mindenféle kórság hátat fordítson, amikor meglátja, hogy mi megáldottuk, megvarázsoltuk a házunk homlokzatát. A régi ember ebben hitt, és a hit az óriási dolog. Jézus mondta, ha akkora hitetek lenne, mint a mustármag, akkor hegyeket tudnátok elmozgatni – és ez a kerek egész, teljes hit megvédte őt veszett időkben is a pusztulástól. A ház oromzatának a megvarázsolása még a múlt századnak az elején is úgy történt Székelyföldön, hogy egy lókoponyát tettek a ház oromzatára. De minden egyház, nemcsak az evangélikus, a református meg a katolikus, hanem az unitárius is tiltotta ezt a pogány szokást. Tiltotta, mert az egyházak azt is pogánykodásnak tartják, hogy mi a fehér ló fiai vagyunk, pedig mi valahányan a fehér ló fiai vagyunk, magyarok. A Jóisten úgy döntött, hogy ránk bizza a lóságot, és ezt nyugodtan lehet jósnak is érteni. Mi a fehér lónak, a fehér jósnak a népe vagyunk. A székelyek ezt tiszteletben tartották. Mint ahogy a sátraikban, a jurtában is ott volt a lókoponya egy póznán, úgy a székely házakon is, a házak elején is ott lehetett látni a lókoponyát. Aztán később a székelyek úgy gondolták, hogy ne- hogy kiprédikálják őket a templomban, ezért a lókoponya helyére egy napjelet tettek. Csíkménaságban majdnem minden székely ház tetején ott van ez a napjel. Ha a lókoponya nem kerülhet oda, akkor a lókoponya helyett a napjel kerül oda. Ez a napjel ősidők óta együtt van az ember mindenségében. Ősidők óta. Minden gyerekkel vele születik a világ minden táján, és döbbenetes az, hogy minden kisgyerek rendeltetés szerint használja a napjelet. Oda rajzolja, ahol annak helye van. A régiségben például, honfoglalás kori sírokban találtunk olyan lószerszámot, ami a lónak a fején volt. A lószerszámon napjeleket találtunk, nem is egyet, és ahány napjel, annyiféle forma.

Krizsán András: Miért, hogyan függ össze a ló és a nap?

Molnár V. József: A ló a Nap állata. A ló minden idővillanásban odafigyel a Napra. Mi annyira tiszteltük a lovat, mint a Nap állatát, hogy amikor gyerek született – és a gyereknek otthon kellett születni az első házban, a tisztaszobában, a ház kápolnájában –, akkor a meztelenkét, miután apja beáldotta kalapjával a családba, miután megmutatta a tűznek, hogy itt van, uram, te küldted, áldd meg őt, a meztelenkét, ha fiú volt, vitte ki az istállóba, és tette rá a ló hátára. Mondom, tette rá a ló hátára. Néhány emberöltővel ezelőtt, Székelyföldön, Göcsejben, Tiszaháton ez még megtörtént, de a moldvai csángó magyarságban is megtörtént még egy emberöltővel ezelőtt. Ugyanis a férfiembernek a Nap útját kell járnia, de a férfi- embert a Nap útjára a ló vezeti. Nálunk a férfiember nem gazdája volt a lónak, hanem társa volt a lónak. A mi lovunk és szerepünk egészen különleges itt, európai környezetünkben. A velünk rokon türk népeknél ugyanaz megtalálható, de Észak-Mongóliában, ahol a kazakok élnek, a mai napig, amikor fiú születik a családban, akkor ráteszik a lónak a hátára. Két ős- szomjúság találkozik ilyenkor. Még azzal toldottam meg, hogy énszerintem az a fiú is érzi, hogy ott van a ló az istállóban, és várja, hogy rátegyék a hátára.

Krizsán András: Ki hiteti el velünk, hogy a teremtetett létezők között nincs titokzatos misztikus kapcsolat? Ki hiteti el velünk?

Molnár V. József: Ez egy eszeveszett világ. Ez a világ minden misztikus, titokzatos kapcsolatot megszüntet a környezetünkben élő létezőkkel, amik közül Isten fölösen egyiket sem teremtetett. Pedig a világmindenségben minden dolog egyetlenegy törvénybe foglalható össze. Isten egyetlen alaptörvényébe, igéjébe ragozott mindent. Van egy világvége jóslat, ami elterjedt az egész Kárpát-hazában. Ezelőtt 200 évvel keletkezett ez a jóslat, és ebben a jóslatban az van, hogy akkor lesz vége ennek a világnak, amikor három ablaka is lesz egy háznak. Akkor lesz vége ennek a világnak, amikor több kémény lesz egy házban, amikor nem egy Isten fogja össze a családot egy tűz mellett.

Krizsán András: Ezért kellett ott lenni a tűznek a lakásban egész esztendőben?

Molnár V. József: A tűz nagyon fontos volt. A mi ősi hitünkben Isten tűzzel teremtette a világot, a tűzből kipattanó szikrával. A tűz a teremtő Istent idézi meg. Régen egyetlenegy tűzhely volt a háromosztatú házakban, az én paraszt öregapám pankaszi házában is egy kemence volt, ahol az öregek aludtak. Mi, gyerekek, meg az asszonyok a kamrahálóban aludtunk, ami nem volt fűtve. Télidőben öreganyánk melegített egy tetőcserepet vagy téglát, azt bebugyelálta rongyba, és odatette a lábunkhoz meg a derekunkhoz, és dunnával takaródtunk. Senki nem fázott meg. Senki. Pedig csak egy tűz volt a háznál. Egy tűz, ami mindig égett. Két alkalommal lehet csak ezt a tüzet kioltani. Egyszer nagycsütörtökön, ugyanis nagycsütörtökön készült az ember alászállni a poklok poklába, és akkor kötelező volt ezt a tüzet kioltani. A kioltott tüzet húsvétvasárnapon barkával gyújtották meg, az előző év elszáradt, szentelt barkájából való parázssal. De akkor is ki kellett oltani a tüzet, mikor halott volt a háznál. A halottat felravatalozták a tisztaszobában – ahol érkezett a gyerek is, mert a tisztaszobának ez volt a szerepe –, megmosdatták tetőtől talpig, felöltöztették abba a ruhába, amelyet ő előre kért magának, és akkor a javasasszony gondoskodott arról, hogy odavigyék a tűzhöz és azt mondta, hogy „Vedd el Uram a lelkét, immár a Te birtokod”, és eloltották a tüzet. Eloltották a tüzet, vigye el a tűz, hogy ne maradjon a lélek ott kísértőnek, hogy ne legyen belőle a ház szelleme. Három napig, amíg otthon volt fölravatalozva, a tűznek nem volt szabad égnie.

Krizsán András: De ha jól tudom, a házat is tűzzel szentelték fel. Tűzzel áldottak meg minden sarkot, amikor a ház elkészült.

Molnár V. József: A ház az szentség. Nem véletlen, hogy jó néhány székely házra még most is odafaragják azt a feliratot: „Ez a ház a jóistené, mi csak vendégek vagyunk benne”. Az az ember, aki a kaláka vezetője volt – rendszerint egy bárdal, szekercével ügyesen bánó ember kellett hogy legyen – tüzet vett abból a forgácsból, ami ott maradt a ház építése közben, és a parázssal

végigszentelte a ház minden helyiségének minden sarkát. Közben a kalákamunkásság követte őt, és régi imádságot mondtak. Aztán a gazdának vízzel kellett megáldani minden sarkot. Miután megáldották tűzzel és vízzel a háznak minden szögletét, minden sarkát, még nem mentek be. A kamrában egy hasáb fát eldöntöttek. Az hatalmas zuhanással dőlt el, hogy a boszorkányt megtévesszék, hogy itt már valaki meghalt. Aztán kutyát altattak bent, és a kutyát az ablakon keresztül ugratták ki. A kutya a keleti állatövi jegyrendszerben a Kos. A Kos jegye pedig a férfi biztonságát vitte be a hálólhelyre, és csak utána háltak a szobában. A bútorok közül először az asztalt vitték be a kész házba, a konyhába. Ami asztal volt, az állandóan le volt takarva. Én meztelen asztalt nem láttam gyerekkoromban soha. A meztelen asztal ma is iszonyatot kelt bennem. Az asztal alja anyaméh. Minden asztal alja az anyát, az örök anyaságot idézi meg. Figyeljék meg a pici gyereket, mert a gyerek és a kutya látja a fényt, orrával megérzi. Igen, látni lehet a fényt. Ezért rajzolja szívesen a lányt, a királylányt. Ezért rajzolnak királyfit, ezért sugárzik a fiúgyerek rajzán az apa, amikor az apát rajzolja le. A gyerek látja a fényt, a gyerek még látja a fényességet. És ha nem lát valakin fényt, aki jön látogatni a családot, akkor bebújik az asztal alá, és alig lehet kiimádkozni: „Kisfiam, gyere ki, legalább köszönd meg Jancsi bácsinak, hogy hozott neked narancsot.” És a kisfiú makacs, mint a rosseb. Nem akar az asztal alól előjönni. Az asztal hihetetlen fontos. Az asztal az anyaméh. Az asztal védelmet ad a legveszettebb időkben is. Hányszor kapunk olyan híradást, hogy valahol földrengés volt, és az asztal alól élve húztak elő valakit később, a földrengés után. Csoda, csoda! Elvileg meg kellett volna neki halni, de az asztal megőrizte. Régen, ha tűz volt a faluban, akkor vitték az asztalt. A leterített asztalt vitték, és az asztalnak a lábát tartották a tűz felé, és imádkoztak, és alábbhagyott a tűz lángolása.

Krizsán András: És mi került az asztalra?

Molnár V. József: Az asszony vitte a kenyeret, az ember vitte a sót. A búzát életnek nevezzük éppen annak okán, hogy Napra mutató, a Nap pedig Jézust idézi meg. Az ilyen búzából készült kenyeret is életnek nevezzük. Minden falat kenyérben benne van Jézusnak a része. A só, az pedig a férfi keménysége, a férfi darabossága, a férfi ereje. Minden háznál volt régen megszentelt só. Nem a páduai Szent Antal napján, hanem a remete Szent Antal napján szentelték meg a templomban, január 16-án. Aztán később a katolikusoknál odakerült a feszület, a protestánsoknál pedig odakerült a Biblia. Csak utána került oda minden a házba. Minden más bútordarab. A bútort természetesen ők maguk készítették el, ugyanaz a csapat, amelyik építette a házat, elkészítette a bútorokat is. Amikor a kemence épült, akkor a kemencének az utolsó tégláját, ha téglából készült a kemence, azt az asszonynak, az új asszonynak kellett lerakni. Ha sárból készült a kemence, akkor az utolsó marok sarat az asszony csapta oda a kemencére. Az asszony ugyanis kemence. A kemence, hasonlóképpen, mint az asztal, az anyaméhet idézte meg. Amikor a templomi esküvő után a menyasszonyt lesegíti anyósa a kocsiról, akkor bevezeti a konyhába, és a jövő asszonynak az az első dolga, hogy megöleli a kemencét. Ott van szent esküvése, hogy anyaméh akarok lenni. Mag. „Ötet kívánom, ötet hordom, a napocsát, csillagocsát világra szülő anyaméh akarok lenni.” Aki élt a régiségben – ahogy én éltem –, az tudja, hogy ott mindig pattogott a tűz a kemencében, ott mindig volt valaki, aki főzött vagy mesélt. Ott mindig érezte az ember, hogy ott az örök anya, a fényt örökké óhajtó teremtetett anyaság. A mi gondolkodásunkban, de nem- csak a mi gondolkodásunkban, hanem a keresztény gondolkodásban általában az egész ház az Nő. Mindenben nő természetű. A házon belül a konyha, az pedig Anya. Ez a világ, amelyik függővé akarja tenni – nem Isten-függővé, hanem diktátorfüggővé akarja tenni – az embert, ez a világ megszünteti a konyhát. Megszünteti a konyhát, ahol az anyaság öleli egybe a családot, közepében a tűzhellyel, a kemencében lévő tűzzel. Ez baj, mert a konyha nélkül nincs együtt a család. Valami borzalom, iszonyat, hogy manapság ilyen kutricákat, kibuc-házakat építenek. Amikor végigmegyek az országon, és látom ezeket a lapos tetejű házakat, akkor a sunyi ember benyomását

keltik bennem, mert az ablak fölött rögtön ott van a tető. A sunyi ember mindig a sapkáját vagy a kalapját ráhúzta a szemére. Valahogy sunyi emberrel lett tele a haza. Iszonyat, iszonyat. Ezekben a fürmedvényekben – mert nem tudom, minek nevezzem őket, mert háznak nem nevezhető, és épületnek sem, mert az épület az épületességet hoz –, ezekben az akármikben amerikai típusú hodályok vannak konyha helyett. Ennek semmi köze a konyhához. Ha meg akarod ölni az ember lelkét, ha tönkre akarod tenni a társadalom legkisebb egységét, a családot, akkor vedd el tőle a konyhát. Kiszolgáltatott lesz. Minden maszlaggal meg lehet etetni. A fogyasztói társadalomban ilyen emberekre van szükség. Kiszolgáltatottakra. A híradóban mutatták az aranytömböket, amiket meg lehet vásárolni. Elveszett a pénz iránti vonzalom, és az emberek egy része most aranyba fekteti a vagyonát. Hat és félmillió forint egy ilyen aranytömb, de azok is vehetnek, akiknek nincs ennyi pénzük, mert fölszeletelik. Fölkacagtam, hogy íme, kimérik az aranyborjút. A civilizáció szét fog esni. Minden ilyen dekadens társadalom – és ilyen dekadens soha nem volt a társadalom – az szétesett eddig.

Krizsán András: De minden szétesésben már benne van az új élet kezdete.

Molnár V. József: Igen, de ahhoz serkentő emberek kellenek. Kétféle módon van jelen itt az ember a teremtett világban. Jelen lehet úgy, hogy parazita, tehát elpusztítja azt a környezetet, amely léte lehetőségét adja, vagy úgy, hogy serkentő. De ehhez egy egészen más életfelfogás kell. Olyan, mint amilyen eleinknek volt. Ők azt vallották, hogy az életünk egy hatalmas életfolyamatnak egy szakasza. Egy szakasz. Én folytatok valamit, amit eleink kezdtek el, és valaki majd folytatni fogja azt, amit nekem abba kellett hagyni. Az ember élete is befejezetlen marad itt a földön, és úgy kell majd elmennünk, hogy át tudjuk adni azt, amit mi tudunk, hogy valaki majd tovább folytassa.”

Húsvét vasárnap:⁴⁶

A nagyszombatról vasárnapra virradó éjszaka különleges népi ájtatossága volt a jézuskeresés, istenkeresés, szentsír-keresés, ami tulajdonképpen egész éjszakás ájtatoskodást jelent. A középkorban egész Magyarországon elterjedt szokás volt a húsvéti határkerülés vagy határjárás. Legtöbbször férfiak vettek részt a határkerülésben, gyalog vagy lóháton nagy zajjal, énekkel olykor imával járták a határt. A katolikus határkerülésnek, miként minden körmenetnek, ősi soron a megszentelt bekerítés, a mágikus körbefoglalás, a veszedelmek és a gonosz távol tartása volt a célja. A húsvéti határkerülést gyakran emlegették a 18. századi határperekben, mint egy-egy földdarab hovatarozását bizonyító cselekményt.

Húsvét magasztos virradatán a régi ember hírül vitte a „rábízottnak”, a földnek is az Úr nagy győzelmét, a feltámadást, hogy az ártani akaró rosszat, a természeti csapásokat, a fényesruhás Krisztus hatalmával a határtól elrettentse. Az elmúlt század derekán a székelyföldi legények és fiatal házasemberek Nagyszombaton vacsora után a templomot környező temetőben gyülekeztek, s ott megválasztották elöljáróikat: „a főkirálybíró”, a „dúlókat”, a „bírókat”, a „papot”, az „énekvezetőt” és másokat. Aztán zsoltárokat zengedezve templomot kerültek, majd az alkalmi pap

⁴⁶ Molnár V József: Kalendárium.

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1657919650890395&id=233859623296412&_xts__\[0\]=68.ARBu1ef1WnwWthdnRl8h6N-jg264tGnwKpxkPDF56ms3S04HY2XuH_-GiazFQkTkPexTMjZ3uzeaYAk5MGL6YGyYmD7hOdGLKizNnQ9waAf_lly1oN8YNO8LaPK7luscA79QUoHAS_kBkVJuODjM_2Xa9_NWY_vTzhvYgTURgFChKs28bNSwAFQnx2VOdJHPo9umlep7QmwIzFpCgTEJdp_2LESEF1-oCM2PrVcjzgu5sjLE2kihpu4cihO6j_W-vuwX-27ZS7DUULIfbsqcuxCyfLx6QzL-sUO6rkGaRma77lB-ahqs0lFlTWygt0dKRcLPnRi59SjhYxF10Yc2mwjTkHLouN49XnvEmAstbdNSIjz71HWk.](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1657919650890395&id=233859623296412&_xts__[0]=68.ARBu1ef1WnwWthdnRl8h6N-jg264tGnwKpxkPDF56ms3S04HY2XuH_-GiazFQkTkPexTMjZ3uzeaYAk5MGL6YGyYmD7hOdGLKizNnQ9waAf_lly1oN8YNO8LaPK7luscA79QUoHAS_kBkVJuODjM_2Xa9_NWY_vTzhvYgTURgFChKs28bNSwAFQnx2VOdJHPo9umlep7QmwIzFpCgTEJdp_2LESEF1-oCM2PrVcjzgu5sjLE2kihpu4cihO6j_W-vuwX-27ZS7DUULIfbsqcuxCyfLx6QzL-sUO6rkGaRma77lB-ahqs0lFlTWygt0dKRcLPnRi59SjhYxF10Yc2mwjTkHLouN49XnvEmAstbdNSIjz71HWk.)

imádságot rögtönzött, áldást kért, könyörgött a veszedelmek elhárításáért. Imádság után végigvonultak a falun imádkozva és énekelve az utcákon is. Végül a határba látogattak el. Ott kitakarították a mezei forrásokat, hogy bő és jó ivóvizet adjanak, megigazították a határcövekeket. Rossz idő esetén csupán a búzatáblákat járták végig; onnan visszatértek a templomba, imádkoztak, majd a pap áldásával és a főkirálybíró intelmeivel szétoszlottak.

Ekkor már hajnalodott, a legények fenyőágakat törtek, színes szalaggal, cifra pirossal, hímes tojással öltöztették, és kedvesük kapujára tűzték. A fiatal házaspárok pedig „dideregtek”: az ablakok alatt fázósan bebocsátásukat kérték; eláldották a házbelieket és tréfásan kibeszélték a fiatalok titkát; játékuért jutalmat kaptak.

Határjáráskor a szomszédfalvak „kerülőivel” is találkoztak. Több falu embere várta együtt a húsvét hajnalon feltámadó Napot, s tűz mellett együtt könyörgött békességért, áldásért. Némely helyen a határjárás után „hajnaloztak”. A lányos és fiatal menyecskes házak kapujára barkaágot tűztek. Ahol a kapuról reggelre levették az ágot, oda másnap nem mentek locsolni. (Zalaegerszegen a határjárókat a pap és a hívek egész a falu végéig elkísérték.)

A karancsalji palóc lányok és menyecskek húsvétkor tiszta fehérbe öltöznek. A bánáti bolgárok új ruhájukat húsvétkor veszik föl; valamikor országos szokás volt ez.

A húsvéti ételszentelést egyes vidékeken „ételáldásnak” nevezik. A megszentelt húsvéti eledel megvédte a híveket hosszú böjt után a mértéktelenségtől. A többféle ételnek jelképes szerepe volt. A húsvéti ételek jellegzetes régi neve „kókonya” (kalács, sonka, bárány, tojás, só), keleti eredetű nevén pedig „páska”. A századfordulón Göcsejben sonkát, kalácsot, tojást, tormát küldtek szentelésre egy kengyeles kosárban. A családban mindahányan először a tormából ettek, hogy Krisztus „keserűségét” idézzék meg magukban. Aki a húst nem küldte szentelésre, az nagyszombat este a kosárba helyezett ételeket az „első ház” ablakába tette, s az Úr angyala ott megáldotta. Evéskor a szentelt tojásból megkínálták egymást. Nagyon megjegyezték, hogy kivel ették, mert ha az erdőben eltévedtek, csak az illőre kellett gondolniuk és nyomban eligazodtak. Zalában a század elején azok az uradalmi cselédek, pásztorok, akik távol éltek a templomtól, húsvét hajnali eledelüket tarisznyában, kosárban kiakasztották a fákra. Ilyenkor a világot szentelő pápa megáldotta az ő ételeiket is. Kéthelyen régen úgy vélekedtek, hogy ahány darabka szentelt hús esik a földre, annyi iccével kevesebb zsírja adódik a disznajuknak, s ahány szem morzsa le hull a kalácsból, annyival kevesebb búzájuk terem. Felsőberkifaluban a „szentüttet” először a méhekhez vitték; keresztet vetettek vele a kasokra. Tojást, sonkát, kenyeret, bort szenteltettek a zamárdiak, s azt tartották, aki az áldott piros tojásból eszik, nem fog szentség nélkül meghalni. Vároasdombón a szentelésre egész „ebédösvéka” ételt vittek a fejükön a menyecskek. Az ételeskosarat hímzett terítővel takarták le, ezeket máskor csak a „poszita”, az újszülött anyjához vitt ételhez vették elő. A templomban aztán a félig kibontott kosarakat a pad mellé helyezték, szertartás után letakarták; siettek haza, szóba nem álltak senkivel. A szenteltet húsvét reggelén kezdték meg. Számos vidéken a gazda két falatot készített, az egyiket a tűzbe, a másikat pedig a kútba vetette. A pölöskeiek egy patkó kalácsot, egy jó szelet sonkát és kolbászt szentelés után a templom lépcsőjén várakozó szegényeknek adták. A szentelttel háromszor „megkerítették” a házat Bátya asszonyai. Ipoly felsővidékén az újasszony legelső teendője a húsvéti abrosz hímzése; a lakodalmas kalácsot is ebben vitték a lakodalmas házhoz. Régebben a vetőabroszt is megáldották a templomban, délben az ebédnél ezt terítették föl az asztalra. Szilhalom asszonyai a megszentelendő ételek mellé gyolcszacskóban kukorica- és árpaszemeket tettek; s a jószág ünnepi takarmányába szórták. Istensegítsen kokonyát (húsvéti kalácsot), piros tojást, sonkát, szalonnát, kolbászt, tormát, fokhagymát, sót szenteltettek a napkelti misén. Éhomra ették a gyerekek is; az ételt a családfő osztotta szét. A gyónást sokan hagyták húsvét napjára, hogy áldozás után a szenteltből a kegyelem frissességében egyenek. A „pászka”: sonka, tojás, túró, vaj, bárány, torma és bor a szabolcsi görög

katolikusoknál. Az ünnepélyes szentelés után valósággal menekülnek vele otthonukba; azt tartják ugyanis, hogy, aki leghátul marad, még abban az esztendőben meghal. Az ópályi lányok a szentelt pászkát a fejük fölé szokták emelni, s mondogatták: híres legyek, mint a pászka! Anarcson a szentelésből hazavitt pászkát körülhordozzák a házban, hogy a gonosz meg a férgek messze kerüljenek onnan. A gazdaasszony Cséken a pászka tetejére tésztából formált öt szentsebet és a kínzásezközoeket teszi. Alsófehér románságától a pap a szentelésért szép fehér bárányt kap, amely az istentisztelet alatt ott jár szabadon a hívek között. Az óhitűek régen megtartották a halottak húsvétját is, húsvét után egy héttel hétfőn. A sírokon terítettek e napon, s ott szentelte meg az ételeket a pap. Csíknajnádon, Csíkszentimrén a bárányt pénteken ölik meg. Zalaegerszegen nagypénteken tartották a bárányvásárt. Egészbe sütötték meg a húsvéti bárányt Budaörs németjei.

Ételszentelés Csíkszeredában.⁴⁷

A tojás is az ősi húsvéti eledelekhez tartozik. A tojás, az életnek, az átváltozásnak, az újjászületésnek archaikus jelképe. Amint a tojásból élet kel, éppúgy támad föl Krisztus is a sírjából. A keresztszülők húsvétkor a feltámadást jelentő tojást elküldték kereszty gyermekeiknek. Városdombón a kereszt- és bérmaomák, komaasszonyok korozsmával tisztelték meg egymást: szép fehér abroszba fogott hímes tojással, almával, süteménnyel. A meglátogatott hasonlóval viszonzozza. A komalátogatás a kereszty gyermek menyegzőjéig tart. Konyár református faluban az első meghúzott barázdába helyezett tojást beszántották. Másutt a vetőzsákba tették, s arról vetettek. Sövényházán, amikor először viszik valahova az újszülöttet, a vendéglátó háziasszony egy pirosra sült cipóval megkeríti a gyermek arcát, mondván: „Ilyen szép lögyél, ilyen jó lögyél, mint ez a cipó.” A cipót később koldusnak adják. A gyermek egy tojást is kap, amelyet édesanyja otthon megfőz és egy csipetnyit a magzat szájába tesz, hogy hamarabb megtanuljon beszélni, az Urat dicsérni. Az egykori Istensegíts hívei a szentsír elé fektetett feszülethez piros tojást tettek. A húsvéti tojással összefüggő „elnyerős” játék a tojássütés, koccintás, kókányolás; Istensegítsen kosolás, a

⁴⁷ <https://www.ujno.sk/etelszenteles-0>.

moldvai csángóknál csokkantás, Magyarózdön töröközés. Két tojást összeütnek, akié összetörik, veszít.

A húsvéti sonkát sok helyen úgy eszik, hogy csontot nem törnek benne. Evése az algyőiek szerint megvédi az embert, hogy kígyó ne másszék a szájába ebéd utáni pihenőn, nyáron kint a földön. A tormának, hagymának, sónak ősi gonoszűző szerepe van, csakúgy, mint a fokhagymának. A szentelt sóból a gazdaasszony némely vidéken dagasztáskor a tésztába tesz; de e szentelményből az állatok eledelébe is kerül. Göcsejben, Sióagárdon a sonka egy darabka csontját a kémény füstjárójára szokták tenni, hogy a tűzvész távol maradjon. Lesenceújfaluban a rosszul termő fára akasztják ugyanezt. A sonkacsont velőjéből készítették a betegségről való kenőcsöt Homokmégy asszonyai.

Vámosmiskén, Zalavégen, Búcsúszentlászlón egy szentelt piros tojást pohárban a tisztaszoba szekrényének tetejére tesznek. Versed sokácai húsvét napján egy megáldott piros tojást hozzátartozójuk sírjára visznek. Egy szentelt tojást a kútba dobtak régen a nagysimonyiak. Kisáron az első kihajtáskor tojáson át ment ki a portáról a jószág.

A szentelt étel maradványait is megbecsülték. Csekefalván a tüzes sebet megégetett szentelt morzsa füstjével orvosolták; nyáron pedig verébkár ellen hintették a gabonaföldekre. Máshol tűzbe vetették, hogy ne kerüljön oktan állat szájába. Az istálló gerendájára kötik a sonka csontját Csíkszentkirályon, hogy a „szépasszonyok” ne bogozzák össze a lovak farkát és sörényét. A szegedi tájon a szentelt tojánhéjat a kerti vetemények „kapják meg” és az aprójószággal etetik meg, van ahol a szőlő négy sarkába ássák.

Húsvét a rokonság látogatásának, a haragosok fölkeresésének alkalmát is hozta. A kibenniben föltámadt Krisztus kért bocsánatot ilyenkor a másiktól, s ő volt a megbocsátó is.

Ki a magyar? Mi a magyar?⁴⁸

Egyre többen vannak olyan emberek ebben a csonkított országban, akik különböző dolgokat találnak ki ahhoz, hogy ők magyarnak érezzék magukat, de még többen vannak, akik úgy gondolják, hogy teljesen lényegtelen, hogy magyarok vagy nem magyarok, igyekeznek világpolgárok lenni, holott ilyen, hogy „világpolgár” nem létezik, nem létezett és nem is fog létezni soha.

Ki a magyar? A moldvai csángók túl a Kárpátokon? – Természetesen igen. A székelyek? Az úzok, a besenyők, akik szép számmal élnek Székelyföldön magyarok? Magyarok. A jászok? A matyók? A palócok? A kunok? A magyar nem kirekesztő nemzet. Radnóti Miklós magyar volt? Magyar. Ipolyi Arnold, aki megírta a magyar mitológiát, eredetileg német származású. Ő magyar volt? Természetesen magyar.

Ki a magyar, mi a magyar? Egyáltalán mi teszi az embert itt a Kárpát-hazában magyarrá? Rákóczi magyar volt? Édesanyja Zrínyi Ilona horvát, az egyik fölmenője Frangepán, aki szintén horvát.

85 éves vagyok. Amikor én születtem, a kisgyerekek elemi iskolába jártak. Most „általános” iskolába járnak. A magyar nyelv páratlan nyelv. Nincs a világon még egy ilyen gazdag és tiszta nyelv, mint a miénk és ráadásul bokros szerkezetű. Páratlan. Minden más nyelv itt, az európai környezetünkben magyarázó nyelv. Nekünk nem kell vagy nem kellene semmit magyarázni, mert a nyelvünk képisége alkalmas arra, hogy megérezzük a dolgok lényegét, sok esetben nem is lehet

⁴⁸ Molnár V. József néplélek-kutató, néprajzszakoskutató, grafikusművész, 1956-os szabadságharcos előadásának leírt változata: https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=dgef_yYXbbE...

tudni a dolog lényegét, de meg lehet érezni. Annak ellenére az általános iskolában úgy tanítják a nyelvünket, mintha indoeurópai nyelvek közül lenne egy és magyarázó nyelv. Az általános iskolában a gyerekek „általában” tisztában lesznek ezzel-azzal, de csak úgy általában... Egyre több gyerek, amikor kikerül az iskolából, akkor nem tud olvasni. Én tanítottam iskolában is és tapasztaltam többek között, hogy egy gimnazista gyerek háromszor el kellett olvasson egy mondatot, mire rádöbbsen annak tartalmára.

Aztán nem tudnak számolni. Kis túlzással, ha megkérdem egy gyerektől, mennyi kétszer kettő, akkor nyúl a zsebébe és a bizgentyűt próbálja használni.

Nem tudnak írni. Általános iskolába járnak, — eszédes ez a név. Mi elemi iskolába jártunk és minden elemi dolgot megtanultunk. Részben az iskolában, részben otthon, hiszen nem a villanypásztor nevelt bennünket, hanem az öregszülő, illetve a szülő, mert neveltek bennünket. Aztán megtanultunk természetesen olvasni, mert az olvasókönyvben olyan mondák és legendák voltak, amelyekre hitelesítve van az ember itt a Kárpát-hazában, amelyre vágyott, amit szívesen olvasott az ember. Ráadásul azt a legendát, azt a mondát otthon is hallotta, valamelyik öregszülőtől, vagy édesapától vagy édesanyától.

Megtanultunk úgy írni, hogy más is el tudta olvasni. Jónéhány folyóirat kézírással kérte a tanulmányaimat. Két könyvem is megjelent kézírással.

A II. világháborús rokonunktól, aki már hadifogságban meghalt, megőriztek levelezőlapot. A katonák a honvédárokból írtak. Azzal kezdődött minden levél, hogy: „Isten tartson meg benneteket erőben, egészségben, és imádkozzatok azért, hogy én is épen hazakerülhessek.” Mindegyik levél esztétikum.

Megtanultunk számolni. Ha éjszaka föl zavartak bennünket álmunkban, akkor bonyolult számtani műveleteket is el tudtunk végezni, még elemista korunkban is. Törtekkel, vagy tizedes számokkal. A számtan az számtan volt, nem „matematika”. Mindig vigyázni kell, mert ha valaminek idegen nevet adnak, amögött igen nagy üresség van. Idegen néven a számtan matematikának mondva, az nagyképűség. A nagyképű emberek minden esetben hihetetlenül üresek. A tartalmat próbálják a nagyképű formával helyettesíteni.

A számtant tanító úr, amikor oktatott bennünket, akkor azt mondta, a számok nemcsak arra valók, hogy megszámoljuk vele a pénzt. Erre egyre kevesebb szükségünk lesz. A számok nemcsak arra valók, hogy amikor az ember tervez valamit, akkor segítenek. A számoknak lelke van, mert mint ahogy a Földanyát, ami eltart bennünket, úgy mindent – a számokat is – Istentől kaptuk ajándékba.

Az „egy” – mondta a tanító úr – nem páratlan szám. Abból következően nem páratlan szám, hogy nem lehet viszonyítani. „Egyetlen” mondja a magyar nyelv. Az Egyetlen az, aki létrehozott, aki formált és aki megtart engem. Nem önmagamat hoztam létre. Ugyan kellett hozzá édesanyám és édesapám, de az az akarat, ami egymásra borította őket, az a Teremtő Úrtól következik... Az anyagból önmagától semmi nem következik. Ezt is tanították az elemi iskolában.

A kettő az első olyan számosság, ahol az egyik viszonyul a másikhoz. Régen születtek testvér-, illetve ikermondák, meghatározták és meghatározzák egy-egy nemzetnek, népnek a műveltségét és ebből következően az erkölcsét, mert a kettő szétválaszthatatlan egymástól. Káin és Ábel ikermondájában amikor Káin azt tapasztalta, hogy a Teremtő nem az ő áldozatát fogadja el, hanem Ábelét, akkor irigykedett és megölte Ábelt. Romulusz és Rémusz ikerpárokat egy anyafarkas táplálta. Amikor személyiségükre döbbsen, akkor Romulusznak azt kellett tapasztalnia, hogy Rémusznak több esze adatott, mint neki. Irigykedett és megölte Rémuszt.

Hunor és Magor amikor személyiségükre döbbsen, Hunor azt mondta: de jó, hogy vagy, szeretlek, vessük össze a hátunkat és ketten többre megyünk, mint egyedül. Magor ugyanezt

mondta Hunornak. Ez a magyar. Erről ismerszik meg. A jó Isten szeretetből formálta a világot és a szeretet tartja meg a világot. Minden más törvény ebből következik. A magyar a szeretet népe.

Amikor itt Európában végképp letelepedtünk, – nem a IX. században, sokkal előbb – akkor Európa minden más népe gyűlölködött és gyilkolódott. Amikor Európa minden más népe megismerkedett a jézusi kereszténységgel, akkor történt a legnagyobb gyalázat, mert Jézus – a megtestesült szeretet – zászlajával milliókat öltek halomra. Amikor Amerikába tévedtek, 40 millió indiánt irtottak ki.

Amikor a germánok – angolszászoknak nevezzük őket – partra szálltak a mostani angol szigeteken, ott ősnépet találtak, a keltákat. A kelták innen származnak, velünk éltek egy hazában, a bronzkorban. Kelták ma is maradtak hazánkban, a nyugati végeken, Szentgotthárd alatt vendek laknak. Ők nem szlovénok, bár elszlávosodtak. A legtisztább, legtisztább tündérmesék ott maradtak meg, a vendeknél. Az ő tündérmesékben kapjuk meg azt, hogy ahol ered a „Sala” – Zala, ott van a tündéreknek egyik palotája, lent a mélyben. A tündérek ebből a palotából másik palotába igyekeznek minden napon. Éjszaka a palotában vannak, nappal pedig a Sala folyón utaznak le egészen a Balatonig. Ez kelta tündérmese, tündérrege egy részlete, de a híres balatoni kagyló-legenda is a vendekhez kötődik. Ha valaki Skóciában vagy Írországban jár, akkor azt tapasztalhatja, hogy ők a mai napig úgy tudják, és jól tudják, hogy testvéreink.

A kelták testvéreink. Az Arthur legenda magyar legenda, nem európai a mai értelemben. Európa őslakói ők voltak, az etruszkok, a katalánok, a baszkok, és mi magyarok. Amikor partra szálltak a „friss” germánok – mert ők „friss népek” voltak (Európa „friss” népei a germánok, a szlávok és a zsidók), akkor halomra gyilkolják a keltákat. Nemcsak a harcosokat ölik meg, hanem megölik az öregeket, a gyerekeket, a csecsemőket is és alig marad kelta. Jézus zászlaja alatt.

A skótok nem szeretik az angolokat, okuk van rá. A skótok és az írek nagyon szeretnek bennünket.

Ezek az angolszászok egész földrész. Afrika lakosságát tették földönfutóvá. Egy részüket kiirtották, más részüket rabszolgaszíjra fűzték. Indiában is gyarmatosítottak. Aztán amikor Ausztráliát fölfedezték, rabokat telepítettek oda, a rabok „bőrén” rájöttek, hogy Ausztrália a tengerparton nagyon gazdag, egyre több angol telepedett oda. Az angol urak szombatonként elmentek vadászni. Belsőszülöttekre vadásztak. Vasárnap a klubban azzal dicsekedtek, hogy mennyi belsőszülöttet öltek meg. Az angolok köztudottan humanisták. Megsajnálják az özvegyeket, a gyerekeket, élelmet, ruházatot, takarót adtak nekik. Az élelem, a takaró és a ruházat fertőzött volt. Sikerült Ausztrália lakosságának kétharmadát kiirtani. Jézus zászlaja alatt.

Politikusaink fájlalták azt, hogy az Európai Unió alaptörvényében nincsen benne az, hogy Európa keresztény. Európa soha nem volt keresztény. Európában éltek és ma is élnek keresztények.

Európában egyetlen nemzet és annak állama volt keresztény, ez pedig a magyar. Az itt élő nép, a részben ősidőktől itt élő lakosság, aki 64-szer találkozott turáni népekkel, soha nem tört más nemzet földjére. A hazáját, amit a Teremtő Istentől kapott, azt védte. De soha nem tört más népek életére. Harcolt, ha rákényszerítették.

Kezdetől fogva Hunor–Magor határozta meg ennek a népnek az életét, viszonyát más népekkel. A Kárpát-haza, az itt élő népesség mindig befogadó volt. Amikor rossz volt zsidónak lenni nyugaton, amikor a német-római császárság szétesett, mert nem volt erős uralkodó és valamelyik kereskedő elindult az egyik rablólovagságba, örült, hogy a feje a nyakán maradt és nemcsak a vagyonát vették el.

Angliában, ahol a keltákat halomra ölték, nagyon régóta, a középkortól létezett a gettó. Amikor a spanyolok megszabadultak a móroktól, milliószámra üldözték a zsidókat és ölték meg őket. A zsidók egy része ide, a Kárpát-hazába menekült.

De jöttek mások is. Jöttek a habánok. Erdélyben, Székelyföldön ma is megtalálhatók. Svájcból menekültek ide. Kiváló népesség, a habán kerámia világhírű.

Jöttek ide az örmények. Erdély tele van örménnyel.

Aztán a románok. A románok délről szorultak egyre följebb, amikor a török erre húzódott. A Kárpát-haza folyamatosan, fokozatosan befogadta őket.

Aztán jöttek a svábok, a bajorok, őket már telepítették a török világ után. A szászokat az Árpád-házi királyok, II. András alatt telepítették Erdélybe.

A múlt század elején építettek egy hatalmas hajót, aminek az volt a neve, hogy „Titanic”. Ezt a hajót tökéletes alkotásnak tartották, annyira, hogy valaki ráfestette a hajó oldalára, hogy: „Ezt a hajót az Isten se tudja elsüllyeszteni.” Az első útján elsüllyedt. Amikor süllyedni kezdett a hajó, a hajó parancsnoka vészjelzéseket adott le. A hajó közelében ott tartózkodtak angolszász és francia hajók is. Azt hitték, hogy a kapitány viccel. Hiszen „a Titanicot az Isten sem tudja elsüllyeszteni”... Amikor a vészjelző rakétákat lövette föl a kapitány a Titanicon, akkor úgy gondolták, hogy „örömmünne” van!... Egyetlen hajó vette komolyan a vészjelzést. Ennek a hajónak a neve: „Kárpátia”. Charpatia. A Kárpátia magyarokat szállított az Egyesült Államokba. New York kikötőjében volt, nagyon messze attól a helytől, ahol a Titanic elsüllyedt, de igyekezett azokat menteni, akik még menthetőek voltak.

A Kárpát haza a világ Kárpátiája. Egyszerű oka van ennek. Nem vagyunk Káin és Ábel népe. Nem vagyunk Romulusz és Rémusz népe. Hanem Hunor és Magor népe.

Magyarnak csak az tekinthető, aki veszett, kegyetlen körülmények között, olyan körülmények között, amiben most kell élnünk, amikor gyarmattá lettünk – már folyamatosan gyarmat vagyunk egy idő óta, – ahogy Kányádi írta egyik versében: az átváltozáskor a cégtáblát cserélték ki, a tulajdonos maradt. Rabszolgák vagyunk saját hazánkban.

A magyar kegyetlen körülmények között is tud szeretni. Amikor a Ceausescu-rendszerben Erdélyben jártam, – nagyon sokat járok Erdélybe, vén fejjel is járom a Kárpát-hazát – amikor nem volt kenyerük, akkor sírva fakadtak, hogy nem tudnak bennünket megkínálni. A tyúkot levágták, a kenyeret mi vittük. És sírtak. Erről ismernek meg bennünket, hogy mi tudunk szeretni.

Egy történetet hadd mondok el, Szent László király története ez. Boldog lehet az az ember, aki a László nevet viseli. A név erőt ad, vagy erőtlenné tesz. Ha a név magyar, akkor erőt ad. Ugyan nyugatról jön ez a név, hogy Ladislau, de tartalmát itt kapta meg, ebben a hazában. Ide „hazajönnék a nevek”.

László akkoriban a világ leghatalmasabb uralkodója volt, nemcsak azért, mert fejjel magasabb volt a termete mindenkinél, hanem azért, mert lelkével, szellemiségével az akkori világ minden embere fölé emelkedett. Ennek okát két dolog adta. Az egyik dolog az, hogy a Turul nemzetség szülte. A gyerekeink hallanak-e valamit a Turul-nemzetségről? Otthon, mert az iskolában nem.

Akkor, amikor a mi eleink, a hun visszafoglalók még Kijevben tartózkodtak, akkor egyik ősanyánk éjszaka álmot látott. Ez az ősanyánk Emese. (Nem „Kitti”.) Álmában reászállott egy ragadozó madár. Ez a ragadozó madár a Turul, a mi fényhozó madarunk. Ha úgy tetszik, a mi Szentlélek-madarunk.

Két változata van ennek a mesének. Az egyik változatában Emese méhében ott van az ő urának, Ügyeknek a magja. A Turul megáldja a méhében lévő magot. A másik változat szerint nincs ott Ügyeknek a magja. A Fényhozó madár Isten magját hozza. Megismétlődik az „angyali üdvözlés”. Emese „szeplőtelen” fogan.

Tegnap volt Gyümölcsoltó boldogasszony napja, valamikor hatalmas ünnep, az angyali üdvözlés napja. A 14 esztendő Máriát Gábor arkangyal keresi föl, a szent lélek erejével hozza a teremtő Isten magját, hogy Ő, az Úr emberré szülessen ott, ahol a legsötétebb a világ, ott, ahol

Káin, Ábel népe él. Mondván, hogy „Üdvözlégység Mária, kegyelemmel teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között...”

Ez ismétlődik meg Kijevben. Jön a fényhozó, nem angyal-alakban, hanem madár alakban. Ebből következik az, hogy népünk hitében a Turul-nemzetség minden tagja szent. Szent Álmos, az elsőszülött, szent Árpád, szent Csaba, szent Taksony... Ezt Bálint Sándortól tudom, aki hazánk legnagyobb néprajzosa volt.

Azt tartom, hogy nemcsak a Turul-nemzetség tagjai szentek ebben a hazában, hanem mindenki, aki magyar módon él. Nem véletlen, hogy Bálint Sándor egyik könyvének az a címe, hogy „Sacra Hungaria”, Szent Magyarország. Nem véletlenül írta egyik jeles költőnk azt, hogy „Magyarnak lenni büszke gyönyörűség”...

Szent László ennek a Turul-nemzetségnek a leszármazottja. A Turul-nemzetség 34 szentet adott a világnak. Annak ellenére, hogy a pápák nem szerettek bennünket. Nem szerettek, mert a magyar király apostolnak számított. A magyar király nevezte ki a főpapot és váltotta le, ha alkalmatlan volt. A magyar király egyetlen fillért nem fizetett be a pápai pénztárba. Miért szerették volna?

Ennek ellenére kénytelenek 34 személyt szentté, illetve boldoggá avatni. Nincs még egy ilyen nemzetség. Nemhogy királyi nemzetség nincs, semmilyen! Egy családból legfeljebb három szent adódik. Itt 34. És ezek közül az egyik legjelesebb László.

Két történetet hadd mondok el Lászlónak, amely jellemző a nemzetünkre, amely meghatározza azt, hogy mi a magyar, ki a magyar.

1083. László elhatározza, – apostoli joga volt – hogy szentté avatja Istvánt, Imrét, illetve Gellért püspököt. Hogy utóbbi kettőt óhajtott szentté avatni, az természetes, hiszen Imre 14 éves korában Veszprémben a Szent György templomban szüzességi fogadalmat tett. Apja hiába házassítja meg, hogy az ő ágán öröklődjön majd a királyság, „József-házasságban” él a feleségével, azaz nem élnek házasséletem. Imre táltos volt.

Minden szentünket táltosként tart számon a nemzet. Nemcsak azokat, akiket szentként tartanak számon, hanem a Turul-nemzetség minden tagját.

Érthető, hogy Gellértet is szentté akarja avatni, mert ő nem akart idejönni, őt nem a pápa küldte. Gellért megunta azt, ami Itáliában történt az ő korában, István korában, lemondott a püspökségről és elhatározta, hogy elmegy a szentföldre és Jézus sírja mellett épít magának egy kunyhót és remeteként ott éli le az egész életét. A Jóisten másképp döntött.

Ezt ki-ki tapasztalhatja a saját életében, – ha valaki makacskodik ahhoz, hogy „ő döntött”, akkor előbb-utóbb rájön arra, hogy az bolondság volt, hogy elvetél az élet.

Amikor Gellért igyekszik a szentföldre, nagy vihar támad az Adriai-tengeren, elsüllyed a hajó, ő megmarad egy deszkán és „szól neki a Jóisten”, hogy Magyarországra kell jönnie, ő lesz Imre nevelője. Gellért csodálkozik a magyarokon, megírja az „Elmélkedéseket” (nemrég jelent meg Szeged környékén egy kis kiadónál latin és magyar nyelven) és azt írja, hogy a magyarok nem pogányok. István korában.

Azt tanítják ma is az iskolában, hogy István keresztelt. Nem igaz. A honvisszafoglalási sírok tele vannak mellkeresztel. Nem szólva az előmagyarok, az avarok sírjáról.

Nem igaz, nem igaz. Csak nem római típusú, hanem szkíta típusú keresztények.

Mi az, hogy római típusú állam és kereszténység és szkíta típusú állam és kereszténység? A kettő között ég és föld a különbség.

Azt írja, hogy a magyarok többsége manicheista. Ha valaki hiteles, akkor ő hiteles, akkor élt. A manicheizmus a fény csodálatos vallása, a keleti kereszténység része. A népi vallásosságban a mai napig megmaradt. Mert tudnunk kell, hogy mitől vagyunk magyarok.

Aztán még azt írja a „Deliberatióban”, hogy a magyarok más része pedig különböző keleti szektához tartozik.

István a római kereszténységet veszi föl és államvallássá teszi a kereszténységet. István ráadásul megöli Koppányt. Koppány a soha nem létezett magyar „pogány” vallás képviselője, Koppány keresztény volt, csak Salzburghoz húzott.

Megalázza Gyulát. Gyula is keresztény volt Erdély uraként, csak Bizánchoz húzott. Ha István nem öli meg Koppányt, nem alázza meg Gyulát, akkor szétesik a haza. Még nem válik szét Róma és Bizánc, de már külön út.

István megvakíttatja Vazult, Vászolyt. István annak ellenére, hogy a Turul-nemzetség tagja, gyarló. Úgy gondolja, hogy ne Koppány-ágán, akihez tartozott Vazul, öröklődjék a királyság, hanem az ő ágán. Ezért házassította meg Imrét, akiről tudta, hogy szüzi fogadalmat tett.

A Jóisten elveszi tőle Imrét, – az a bizonyos vadkan a Mecsekben – ennek ellenére még mindig arra törekszik (az öröklésre), ezért vakíttatja meg Vazult. Ezért hozza Pétert az Árpád-ház női ágáról.

Mi tette alkalmassá arra, hogy szent legyen? Hiszen Vazul, akit megvakíttatott, Szent Lászlónak az öregapja. – Az, hogy a szétesőben lévő magyarságot irtózatossá áldozat árán egybetartotta. Ahhoz, hogy a magyarság szétesőben legyen, ahhoz európai hatás kellett. Tény, a világ egyetlen biztonságos állama Magyarország István korában.

Amikor jönnek a germánok, – ha már nem sikerült szétszítani az országot, akkor elfoglalják – nagyon megveri őket. A Vértes táján élő öregek ma is azt mondják, hogy a Vértes hegy úgy alakult, hogy amikor István megverte ott a germánokat, akkor a ő vértjük hegymagasságú lett.

És csoda történik a szentté avatáson. A szentté avatáson ugyanis újra kell temetni a holttestet. A csoda pedig az volt, hogy István koporsója fedlapját nem tudták leemelni. Volt ott egy somlyai apáca, Caritász nevű, aki azt mondta, addig nem is tudjátok leemelni a fedlapot, amíg nem lesz szent a béke Salamon és László között.

Géza és László – ugyan kényszerrel – miután Mogyoródon megvárta őt, Salamon germán csapatokat hívott, hogy a bitorolt trónját megtartsa, nem mondott le arról hogy király maradjon. Nemcsak Géza, hanem László idejében is sereget gyűjtött, hívott, hogy letaszítsa a trónról Gézát, majd később Lászlót. Salamont László kénytelen volt Visegrádon a Salamon tornyába bezáratni, no nem ez a Salamon-tornya, amit most láttunk, mert azt a török lerombolta, de ott, azon a helyen állt.

Caritász azt mondta, amíg nem lesz szent a béke Salamon és László között... Salamon, az örök nyughatatlan kezét fogott Lászlóval az öregapjukat megvakíttató István sírja fölött. Kibékültek. Salamon utána Pólába megy, az isztriai erdőségbe, életének hátralévő életét remeteként éli és ő szerzi a kereszténység egyik hatalmas ünnepét, a szeplőtelen fogantatás ünnepét.

Ez az eset példátlan. Ha az iskolában ezt nem tanítják, vagy másképp tanítják, akkor a tanár urat kérni kell, hogy hozzon más példát hasonló esetre. Nincsen!

Ilyenkor ki-ki próbálja magát beleképzelni László helyébe. „Öregapámat megvakíttatta...” Salamon pedig, – akivel kibékül az öregapját megvakíttató sírja fölött, – Salamon pedig állandóan ellene szervezkedik... Peldátlan cselekedet.

1083. A másik példátlan cselekedete ennek a hatalmasságnak az, hogy Horvátországot Magyarországhoz csatolja. Azaz a Szent Korona tagjává teszi.

Amikor meghal Zvonimir, a horvát királyi ház utolsó tagja, akkor a Német-római császárság, gyarmattá, hűbérállammá akarja nyomorítani Horvátországot, ahogy tette ezt a csehekkkel és a lengyelekkel. De Zvonimir felesége László testvérhúga, üzen Lászlónak és László elfoglalja Horvátországot. Nincs harc, örömmel fogadják. Egyenrangú tagja lesz Horvátország a Szent Koronának a haza többi részével. Páratlan és példátlan.

Az angolszászoknak India nem társ-ország volt, Ausztrália sem. Az Európai Uniónak mi magyarok nem társországa vagyunk, hanem hűbérállama, rabszolgája, nemcsak mi, hanem a csehek is, a lengyelek is, a szlovákok is. Olcsó munkaerő és sok minden más érték, szinte ingyen.

Hiszen ha társország lennénk, mondjuk a németekkel, akkor az Audi-gyárban a munkás, – aki legalább olyan jó, mint a német, de igazolhatóan még jobb is, – ugyanannyi fizetést kap. Ötödét kapja. Rabszolga. A szó teljes értelmében rabszolga.

Rabszolgák lettek volna a horvátok. Ettől mentette meg őket Szent László. A horvátok kiváló hősokeket adtak népünknek. Zrínyi Miklóst, – egyik utódja költő, Zrínyi Ilona Rákóczi édesanyja, Frangepán Rákóczi egyik örekszöleje. A horvátok nagyon szeretnek bennünket.

Nem a világhálóról tudom, nincs számítógépem. Horvátországból tudom. Hét esztendeig jártuk a Kárpát-hazát barátainkkal és jártunk a moldvai csángó magyaroknál, sőt Bukovinában is. A horvátokhoz akkor tudtunk elmenni, amikor a déli háború befejeződött.

Az egyik horvát faluban, ahol Szent László a védőszent, a tanító néni, aki tudott horvátul és onnan való volt, összehívta az öregeket, jött három ember, aki kíváncsi Szent Lászlóra. Megható volt, hogy az öreg néni meg bácsik másfél óráig beszéltek Szent Lászlóról.

Nem ez a hazánk, ami Trianon után maradt, a hazánk a Kárpát-haza, volt, van és lesz az idők végezetéig. Gondolatban erről soha ne mondj le.

A gondolatnak óriási ereje van. Nem véletlen azt akarják kiirtani bennünk. Iskolában csakúgy, mint a médiában.

Amikor befejezték a Szent Lászlóról szóló beszédet, három éneket kaptunk tőlük. A második éneknél az öregasszonyok sirtak, a harmadik éneknél már az öregembereknek is fátyolos lett a hangjuk...

Horvátok. A horvátokat soha, semmikor, még az iszonyatos Habsburg-házi uralkodók alatt sem akartuk erőszakkal magyarrá tenni. Megmaradtak horvátnak.

Nálunk nem volt „Szent Bertalan-éjszaka”, áttételesen sem. A „művelt Európában” a frankok iszonyú irtásokat tettek saját népük között, hogy az ott élő ősnépek erőszakkal franciák legyenek. „Egy nyelv, egy vallás.”

Ott élnek baszkok, katalánok, bretonok. Ősnépek. Akik már nem tudnak saját nyelvükön beszélni.

A horvátok megtartották nyelvüket, szokásaikat, igen sokat kaptunk tőlük, az ő tulajdonságaikból, a Szent korona tagjai lettek. A Habsburg ugyan Jellasicsot ellenünk ugrasztja, de a horvátok egészében a mai napig nagyon szeretnek bennünket. Horvátország lesz az első, aki visszatér a magyar Szent Koronához.

Hiszen ez a második dolog, ami páratlan a világban. Ami ajándék Istentől, ami égből szállott alá, ami jogában minden más nemzet koronájától különbözik. A Szent korona – túlmutatva önmagán – a közénk született Istent, Jézust idézi meg.

Nem volt egyetlen királynak, egyetlen királyi háznak sem tulajdona. A Szent korona tulajdona mindaz, aki magyar módon tud élni, szülessen bár horvátnak, romának vagy tótnak, vagy akár németnek, akár zsidónak. Ilyen tulajdonviszony soha, sehol a világban nem volt.

Ez a kettő: a Turul-nász és a magyar Szent Korona adta Lászlónak is azt az erejét, amivel a példátlan cselekvést végre tudta hajtani. Mind a szentté avatásnál, mind Horvátország Szent koronához csatolásánál.

Nagyot ugrunk, a történelemben végig tudnám mondani ezeket a cselekvéseket, annak ellenére, hogy mi magyarok is gyarlók vagyunk. Annak ellenére, hogy tudtunk veszekedni a rokonságban, meg a családban is, annak ellenére, hogy elkövettünk néhány dolgot, ami szégyellnivaló, annak ellenére a szeretet népe vagyunk, „Kárpátia”, a mentőhajó.

Ötvenéves koromban jutott eszembe az, hogy házat kéne építeni. Öregapám szokta mondogatni, hogy akinek nincs háza, annak nincs hazája, azt a legkisebb szél is kisöpri az országból.

A magyar nyelv vallató, nemcsak abban, hogy általános és elemi. Abban is vallató, hogy ház és haza... és abban, hogy házasság... Régen, ha két különmű összeházasodott, –ha már azt hangsúlyozni kell, hogy különmű, mert kezdünk „fözlárkózni” Európához –akkor házat építettek, innen, hogy „házasság”.

A 90-es években a Hidegségben a gyimesi csángó magyaroknál, a Kovács patak mentére meghívtak egy házépítő kalákába. Soha nem tudom meghálálni azt a szeretetet, amit tőlük kapok. Óriási tisztség volt, hogy meghívnak egy házépítő kalákába egy „direkt Budapestről érkezőt”. B. Béla bátyám kisebbik fia házasodott. Saját belső telkükön, jó tíz hold, az ott nőtt fenyőfákból épült a ház három nap alatt kalákában.

Béla bácsi nem nyitotta ki a bank ajtaját. Nem tudták „agyamosni”, tudta, amit valamennyiünknek tudnunk kéne, hogy „addig nyújtózkodjál, amíg a takaród ér”, – különben megsántulsz, nem föltétlen testedben.... mert szélhámosokra bízod magad. Szinte naponta buknak le a senkiháziak.

Még négy nap eltellett és készen voltak a bútorok, amik két emberöltőt is kiszolgálnak. Nem boltból kerültek oda.

Annyiba került a ház, amennyit megettünk, meg megittunk. De annak javarésze megtermett Béla bácsinál. Ugyan ott csak pityóka, krumpli terem, de pityókával cserélni tudnak sok mindent.

Szóval elhatároztam, hogy házat építek. Reménytelen volt, hogy Budapest környékén építsek, értelmiségi lévén erre az ég egy adta világon semmi de semmi lehetőségem nem adódott, a bank ajtaját meg nem nyitottam ki.

Őrségben, édesanyám szülőföldjén építettem föl a házam, azzal, hogy odaköltözünk. De nem mentem nyugdíjba.

Az egyik rokonom, komám, Ernő bátyám 94 éves korában még dolgozott. Még eltartott egy tehenet, tyúkokat nevelt, minden reggel, amikor volt már zöld, ő kaszált. Mikor megkérdeztem tőle, „Ernő bátyám, maga meddig bírja ezt?” – mosolygott és azt mondta: „Amíg a Jóisten erőt ad.” A mi fajtánk nem ismeri a nyugdíjat.

Kívül a családon, az öregek otthonában? Vagy egyedül valahol elhagyatva? Egy olyan házban, ahol a ház két oldala beszakadt, csak a közepe marad meg, és be van foltozva papírral...? Találkozom ilyen elhagyott emberekkel... Hány van? A lakosság mindössze 3 %-a él nagycsaládban.

Nem mentem nyugdíjba. Megtermeljük magunknak egész évre a krumplit, a hagymát és a babot. Ültetek fákat, megtanultam fát szemezni, oltani, van szilvalekvár.

Nem azt mondom, „előre”, azt mondom: „utánam”. A választás rajtunk múlik. Isten szabad akaratot adott.

A tetőhöz az ács két faluról odébből jött, sváb. Megkérdezte tőlem, tudom-e, hogy a svábok mikortól költöztek erre a színmagyar vidékre? Mármint Őrségbe. Elmesélte, hogy az ő egyik fölmenője ugyancsak ácslegény volt, még a Monarchiában, és akkoriban az volt a szokás, hogy az ácslegények végigjárták Európát. Nemcsak az ácslegények, a mesterlegények. Ő is járt a dánoknál, németeknél, a taljánoknál, aztán mikor hazajött – Felső-Őrségben lakott, az nem Burgenland! Felső-Őrség, Őrvidék – elmesélte, hogy a dántól, a taljántól, a némettől mennyi minden jó fogást tanult. Hazahozta.

Aztán azt is elmondta, hogy egy dolog hiányzott: a szeretet. És mondta otthon a többieknek, hogy vegyétek tudomásul, hogy szeretni csak a magyar tud.

Egyik barátom állandóan fogadott német turistákat, Nyugat-Németországból, a házának egy részét ki tudta adni, így hasznosította. Amikor elmentek a turisták, fölpackolta őket – falusi ember lévén – füstölt sonkával, kolbásszal, szalonnával. A germán kérdezte, hogy mennyibe kerül? Mondta, hogy semmibe.

Aztán úgy öt év után a német család meghívta őket Németországba. És egy szállodában béreltek nekik helyet... Ne felejtse el, szeretni a magyar tud. Ettől magyar. Ettől. Nem attól, hogy nemzeti színbe öltözteti magát. Ettől magyar. A szeretet alapja az áldozat. Ha kell, lemond. Az utolsó gatyájáról is.

Amikor a Trianoni gyalázat bekövetkezett, amikor elcsatolták a határvidéket, Felső-Őrséget, akkor a svábok onnan százával költöztek Alsó-Őrségbe. Pedig saját nyelvű nemzethez csatolták őket, ahol ráadásul magasabb volt az életszínvonal.

Nem az számít, hogy mennyi pénzed van. Az számít, hogy tudsz-e szeretni és viszonyozni a szeretettedet. Nem tudnék most itt előadást tartani, ha a Kárpát-hazában nem szeretnék.

Tavaly, amikor kétszer halálos beteg voltam, egyszer félórával a fulladás előtt, akkor Kovásznától egészen föl, Dunaszerdahelyig imádkoztak a gyógyulásomért.

A kistarcsai kórházban a doktornő csodálkozott, hogy két nap múlva a fele gyógyszert elhagyhattam. Első éjszaka és másnap csak oxigénnel tudtam lélegezni. De amikor eszméltem már, akkor azt éreztem, hogy a lábam ujjától a fejem tetejéig valami furcsa bizsergés hat át. Imádkoztak értem. Ez olyan egyszerű. És szeretettel.

Az egyik turistacsoport éppen Lengyelországban volt, Czesztochowában, amikor híre ment, hogy kórházba kerültem. És az egyik magyar Árpád-házi szent terén gyertyát tettek le, körbeállták és imádkoztak. Egy galamb kétszer körberöpülte őket, aztán leszállt a gyertya mellé. Mindez nem került egy fillérbe se.

De minden imádság, ami őszinte, a szeretet himnusza. A szeretetnél meg nagyobb erő nincsen. Nem volt soha.

Valakinek lehet annyi vagyona, mint S. úrnak odaát, de a lelke üres. Nem cserélnék vele, mert ha valahova megy, akkor legalább egy fél század testőr kíséri, áram van a kerítésében, meg a házában, nincs egy nyugodt éjszakája. Én meg olyan jókat tudok aludni.

Aztán Sopron. Sopron lakosságának 60 %-a sváb. Trianoni időszak. Sváb. Sopron környékén van tíz falú, abból nyolc szín sváb lakosságú, pl. Balf, Brennbergbánya, Ágfalva. 1921-ben a magyar szabadcsapatok, amikor az osztrák csendőrök jöttek birtokba venni a Trianonba hazánkhoz odacsatolt részét, akkor kiverik őket. A gyalázatosak, akik a trianoni szerződést formálták, kénytelenek megszavaztatni a házában ezt a részét. És ideszavaznak. Ide.

Felolvassunk két mondatot. Az egyik mondatot vitéz nagybányai Horthy Miklós mondta, amikor bevonult Kassára. „Meleg szeretettel üdvözöllek benneteket. Legyetek meggyőződve, hogy az egész magyar nép szeretete biztosítani fogja életszínvonalatok emelésén kívül a szlovák nyelv és kultúra teljes szabadságát is.” (1938. november 11.) Ezt a beszédet mindenkinek ajánlom, példátlan.

A másik mondat: „Ne kegyelmezzetek a gyermekeknek, asszonyoknak, öregnek sem. A mi népünk nem élhet a magyarokkal közös hazában. Szigorúan megbüntetjük őket” – Edvard Benes 1945. május 9.

Horthy Miklós, amikor bevonult Kassára, ezt a beszédet nemcsak magyarul mondta el, hanem szlovákul is. Benesék '45-ben a magyarokat kizárták az állampolgárságból, azaz megfosztották létüktől őket elméletileg. A magyarok tízezrével annyi batyuval jöhettek a csonkba, amennyit el bírtak a hátukon hozni.

Benes a „demokrata”. Horhy a „félfasiszta”. Benes „Európa”. Horthy Magyarország.

Amikor Horthy bevonul Kassára, egy szín szlovák falu küldöttsége felkeresi őt, arra kéri a kormányzó urat, tegyen róla, hogy az ő falujuk is az anyaországhoz csatoltassék. Pedig Csehszlovákiában jobb volt az életszínvonal, mint Magyarországon. Azóta szerencsétlen szlovákokat a benesek ellenünk uszították. De így is szeretem a szlovákokat. Tessék Mikszáthot olvasni, a Tóth atyafiakat.

Régen még jártak a drótostótok, amikor én még gyerek voltam. Széles karimájú nagy kalapjuk volt, a hátukon nagy batyu, és egyetlen egy alkalommal nem mentek be még az udvarra sem. Az utcáról kiabálták, hogy van-e drótozni, foltozni való? És mindig volt. Kint az árokparton végezték a munkájukat faluhelyen.

Pankaszon történt, hogy jött a drótos tót, mi gyerekek elébe futottunk, mert olyan furcsa kiejtése volt... Amíg tette a dolgát az árokparton, szeretett mesélni. Mesélt, mesélt, a fél országot bejárta már és hozta nekünk a jobbnál jobb történeteket. Aztán aki közel ült hozzá, annak a fejét megsimogatta, aki távolabb ült tőle, azt csak a szemével simogatta meg. Nyilván a saját gyerekeire gondolt, akiket otthon kellett hagyni. Aztán amikor öreganyámnak a lábosát foltozta, kezdett sötétedni. Öreganyám szól öregapámnak, hogy „István, nem engedhetjük el ezt az embert vacsora nélkül, vacsoraidő van”. Aztán az én öregapám behívta a tót, mikor végzett a munkájával és maga mellé ültette az asztalhoz. Nem egy kisszéket kapott, nem a cselédszobában etette, mivel nem is volt „cselédszoba”. Mert magyar volt. És beszélgettek.

Ma már alig van beszélgetés. Idefelé beszélgettünk, meséltem, hogy az egyik gimnáziumi tanárnő panaszkodott, ikerlányai vannak, az iskolában nem beszélgetnek egymással. Mikor mennek ki szünetre, mindenki veszi elő a bizgenytűjét. Amikor hazamegy a két lánya, a számítógépen társalog azzal, aki az iskolában mellette ül.

Régen még beszélgettek az emberek. Ha az ember átmegy a szomszédba és éppen televíziót néznek, mérgesen néznek az emberre. Mostmár nemcsak írni-olvasni felejt el a rabszolgává lett ember, hanem beszélgetni is.

Öregapám kíváncsi volt arra, hogy a tót hogy tudja eltartani a gyerekeit, mert mondta, hogy nyolc gyereke van. Az egyik ember kíváncsi volt a másik embernek az életére. Nem mondta neki, hogy „te mocskos tót”, mert ember volt, aki megfoltozta a felesége lábasát.

Aztán nagyon ráncsötétedett és öreganyám szólt öregapámnak, hogy: „Ilyenkor már nem engedhetjük el ezt az embert. Van a színben egy szalmazsák, félig van megtömve, azt megtömjük egészen, aztán itt hál magával a tót a konyhában.” Mert öregembernek a konyhában volt a helye. Reggel, reggeli után öreganyám fölpackolta őt. Nagyrákos ugyan közel van Pankaszhhoz, hamar odaér, de nem lehet tudni, hogy kap-e még mindjárt munkát és ha megéhezik, legyen mihez nyúlnia.

Egy magyar háztól azt, aki nem tett semmiféle hasznót, csak félórára bement, üresen ma se engedik el. Ha mást nem, egy marok diót kap, vagy egy almát.

Ez Hunor–Magor népe. Nem Káin–Ábelé. Nem Romulusz–Rémuszé.

De szeretem a románokat is. Amikor mentünk filmezni Csíksomlyót 1993-ban (ezt a filmet többször is bemutatta a televízió, az a címe: „Nem vagyunk mi árvák”), a Trabantunk, amivel mentünk, fölmondta a szolgálatot, mert H. Imre barátom néprajzos, aki 160 kiló, beült, aztán a csapágys azt mondta, hogy „nincs tovább”.

Ott, valahol Mezősegen, este. Traktorosok mentek haza munkából, fele magyar volt, fele román, kérdegettük, hogy van-e valahol autószerelő, teljesen reménytelen volt, hogy kapjunk alkatrészt. Az egyik román traktoros félig tudott magyarul beszélni, mondta, hogy a faluban, ami nem messze van, van egy román szerelő. Elgyalogoltunk hozzá. Nyár volt, május vége, kegyetlen meleg, félmeztelenül jött a román szerelő, hozott alkatrészt, kicserélte. Én zavartam el a hátáról a

szűnyogokat. És amikor kész lett a munkával, egy fillért nem fogadott el tőlünk, egyetlen fillért. Román volt.

Sőt, meghívott bennünket vacsorára. Fölzavarta a feleségét éjfél körül, a feleség nem örült neki. Hogy készítsen nekünk szalonnával tojásrántottát. Miután megcsinálta az autónkat. Román. A mezőségben. Együtt él a magyarokkal. És Hunor–Magor szellemisége áthatott rá. Az ember nemcsak rosszra hajlamos, jóra is. Egy üveg bort tudtunk rábeszélni. Rá kellett beszélni.

Még a Ceausescu-rendszerben Máramarosban jártam a barátaimmal, ugyancsak Trabanttal, megálltunk egy szín-román falu közepén. Estefelé volt, a kocsmából jött ki egy nagydarab román ember, meglátta a Trabantot, tudta, hogy idegenek érkeztek. (Akkor ott teljes „Dacia-mérgezés” volt.) Meglátta a piros-fehér-zöld jelzést a kocsinkon és elkezdte énekelni, hogy „Horthy Miklós katonája vagyok, legszebb katonája...” Vele énekeltük.

Amikor befejeztük az éneket, megkérdeztük tőle, miért fáj neki az, hogy meghalt Horthy Miklós. Ugyanis mielőtt ezt megkérdeztük, előtte ő megkérdezte tőlünk, él-e még a magyar király. Ugyanis ő azt hitte, hogy Horthy Miklós király volt. Nem akartuk kiábrándítani, hogy csak kormányzó volt. Amikor megtudta, hogy Horthy meghalt, ortodox lévén térdre vetette magát és szaporán hányta magára a keresztek. Imádkozott vitéz nagybányai Horthy Miklós lelke üdvéért. Amikor befejezte, megkérdeztük tőle, miért fáj neki hogy „a magyar király meghalt”? Hiszen nekik is volt királyuk, úgy hívták, hogy Hohenzollern (echte román...). Mikor meghallotta ezt (törve beszélt a magyart, de tudott magyarul), akkor elkezdett káromkodni, de valami iszonyú módon. Hála Istennek nem értettük, mert káromkodni mindenki a saját nyelvén tud igazán. Akkor csak hadonászott, féltünk, hogy megver bennünket. Jó nagydarab, mackós román volt, mi meg vékonyak. Aztán magyarul mondta, hogy „az mindig hamis volt, az mindig becsapott bennünket, de Horthy Miklós ide igazságot hozott!”

Aztán elmesélte, hogy „magyar bakaként” járt a Balaton-felvidéken, úgy beszélt, mintha az tündérország lenne, az egész csonkról, belső-hazáról úgy beszélt. Amikor elszállásolták őt egy magyar családhoz, nem gúnyolták őt azért, hogy nem tud rendesen magyarul beszélni. És a katonatársai sem gúnyolták érte.

Amikor életemben először Lipcsében jártam, nem a Jóisten volt a főnököm, munkahelyen dolgoztam, könyvszerkesztő voltam, a szocialista táborban a könyves találkozó Lipcsében volt. Szállodában helyeztek el bennünket, a magyar küldöttséget és a recepción úgy mondtam, hogy „Lipce”. Az úr fölugrott. – „Was ist das Lipce?!” Leipzig! – a német ordított.

A magyar tud szeretni. De ha valaki nem tudja a nyelvünket úgy mondani, ahogy mi beszélünk, akkor legfeljebb mosolygunk rajta és kisegítjük, de nem gúnyoljuk érte.

A történeteket akármeddig beszélni tudnám. Ezeknek a történeteknek utána kell járni. Ettől vagyunk mi magyarok. Hogy tudunk szeretni.

Ettől van az, hogy Natalia nővérnek, Pozsony mellett egy tót faluban 1901-ben, Jézus Krisztus azt mondta Trianoni-gyaláztánál, hogy jöjjön a csonkba. Natalia orsolyita nővér volt. Budán fel kell építeni az ő anyjának házát, engesztelő kápolnát, Mária-kápolnát, mert innen, Magyarországról fog kisugározni a világ minden tájára az az engesztelés, amely a sátánt letaszítja a trónjáról. Natalia nővér szlovák származású. Jézus azt mondta neki, hogy „nagyon szeretem ezt a nemzetet”. Ezért.

Gyarlóságunk ellenére, még mindig, ebben a repedt-szakadt, széteső világban is tudunk szeretni. Ha az embernek hite van, valóságos, akkor tudja, hogy valóban így fog történni. Innen, Kárpátiából, a Kárpát hazából árad szét a teremtoi szeretet a világba, amely a sátánt letaszítja a trónjáról. Mert az a civilizáció, amelyet egyik barátom „szifilizációnak” mond, ez a civilizáció, amelyben élnünk kell, a sátáni töke végjátéka.

Ilyenkor gondoljanak József Attilára, aki azt mondta:

„Vigyázz, vigyázz, mert megőrült a sátán,
Lapulj a források tiszta fenekére...”

A forrás pedig az a tiszta szeretet, amelyet fölmenőink gyarló emberként ránk hagytak. Lesz még egyszer ünnep a világon.

Tudom, hogy naponta akarják elhitetni velünk, hogy kevesen vagyunk. Valóban kevesen vagyunk, fogyunk. De a jónak nincs statisztikai érvénye. Mert a jó minőség. Csak a mennyiségnek van statisztikai érvénye.

Naponta el akarják hitetni velünk, hogy csak annak van értéke, ami „50% + 1 fő”. Nem igaz, ócska hazugság. 1956-ban, a pesti srácok, a tizenévesek megfélemlítették a világ akkori legerősebb szárazföldi hadseregét, a szovjet hadsereget. Ott voltam. Nem a világhálóról tudom. A szovjetek féltek. Nagyon féltek. Pedig ezeknek a tizenéveseknek nem volt korszerű fegyverük. Volt puskájuk, kalasnyikovjuk és a Corvin közben egy II. világháborús gépágyú, néhány láda lőszerrel. Ez volt a fölszerelés. A szovjet tankok a világ legkorszerűbb tankjai voltak. Tucátjával füstölték ki őket.

Én ezzel a nyamvadt termettel, a véres csütörtökön az Astoriánál fölmásztam egy szovjet tank tetejére, miután civilek százait mészárolták le ott a környéken. Minden biztosíték kicsapódott belőlem és a barátaimból. Egyetemista voltam. Ott dübörögtünk egy tank tetején és mutattuk, hogy mit csináltak?! Azok a szovjetek sírtak. És magyar zászló került a tankra. És a címer. Szovjet katonák álltak át hozzánk.

Ez a szabadságharc azért tudott szent lenni, mert akik részt vettünk benne, mi még nevelődtünk otthon is, az iskolában is. Még a fülünkben volt a versszak, amit minden reggel a „Miatyánk” után elmondtunk.

„Hiszek egy Istenben,
hiszek egy hazában,
hiszek egy örök isteni igazságban,
hiszek, hiszek, hiszek Magyarország föltámadásában...”

A hitnél nincs nagyobb erő. Nincs páncélos, nincs pénztőke.

Ezt a szabadságharcot iszonyúan verték le. A kádári bíróság 388 embert ítélt halálra. Legalább annyit agyonverték a börtönökben ítélet nélkül. A 148-49-es szabadságharc után a véreskezű Haynau mindössze száz embert végeztetett ki, az a szabadságharc másfél évig tartott, ez alig két hétig. Az internálótáborokban ítélet nélkül legalább ennyit megöltek. Az ország javának menekülni kellett.

Ennek ellenére az a szabadságharc győzött. A következő esztendőben, 1957-ben szétesik az Internacionálé, a szovjetek „ötödik hadoszlopa”. Először a francia és az olasz kommunisták válnak le. Mind Franciaországban, mind Olaszországban olyan erős volt a kommunista párt, hogy a következő választáson győzni tudtak volna, és kormányt alakítani. Előkészíteni a szovjet megszállást. „Megérdemelték” volna.

Kína még üvölt. „Kádár, kevés a vér! Még legalább tízezer embert öljetek meg! Szórjatok koporsó nélkül. Összedrótozott kézzel, arccal lefele a földre”, mert ezt csinálták.

Aztán Kína is levált. A bolsevizmus, a sátán egyik fajta hatalma itt repedt meg.

„Ez” a hatalom ugyanazé a sátané. Ugyanaz a tőke pénzelte Lenint, amelyik Hitlert is pénzelte. Amelyik pénzelte azokat, akik ledöntötték a két tornyot New Yorkban. A sátánnak a másik hatalma is itt fog megrepedni.

Vasárnap Verőcén ima Magyarorszáért. Pap Lajos kezdeményezte 2006-ban, akkor a Hősök terén tartottuk, néhány éve Verőcén, jöjjenek, ha tudnak.

Május elsején fönt, Budán, a Szent Anna réten, ahol majd az engesztelő kápolna épülni fog, három lovas zarándok érkezik oda, Chemez Farkas és barátai Máriazellből lovon. Onnan Csíksomlyóra mennek lovon. Aztán háromszor körbekerülik a hazát.

„Kossuth lova megérdemli a zabot,
Kétszer került meg Magyarországot.
Ha még egyszer megkerülte volna,
Magyarország ilyen gyászba nem volna...”

Ők háromszor kerülnek meg. Él nemzet a hazán.

Köszönöm a meghívást és köszönöm önöknek a figyelmet. Köszönöm, hogy végighallgattak és arra kérem önöket, ha van idejük, tekintsék meg a „Verses Biblia” című kötetet, először 1898-ban jelent meg Egerben, változatlan kiadás.

Ezt egy szent ember diktálta tollba a fiának akkor, amikor már teljesen vak volt. Verses szentírás. A vers hihetetlen fontos forma, valamikor a szentírás arámi és görög nyelven is verses volt. Amikor latinra fordították, – ez a Vulgata – akkor lett próza.

A vers azért fontos, mert a vers megmarad az emberben. Az ének kinyitja az embernek a lelkét. A nyitott lélekben ott marad a Teremtő lelket rendező, megtartó szava.

Amikor a szegediek még gyalog mentek Radnára, Kisasszony-napi búcsúra, elkezdték énekelni az Első Szentírást, hét napig gyalogoltak és mire Radnára értek, akkor fejezték be. Ahogy egy szegedi öregasszonytól hallottam: „Fölöltöztettük a lelkünket.”

Mert ha az ember a szomszédba készül, vendégségbe, akkor se fut át akárhogy. Megtiszteli őket. Hát hogyan öltöztünk volna föl, amikor Istennel mentünk találkozásra.

A verses szentírásban benne van mindaz, amit az egyházatyák kipakoltak a Bibliából. Egyebek között megtalálható benne Szent Anna és a magyar szentek csokra, Szent Lászlóról szóló több ének, mert hozzánk a magyar szentekkel szólt a legteljesebben az Isten.

A magyar szentek sora Attilával kezdődik. Attilát nem lehetett legyőzni, Isten ostora volt a bűnös Európán. Azon az Európán csapott végig, amely Európa Jézus zászlajával milliókat gyilkolt halomra.

És ez a legyőzhetetlen hatalmasság visszafordul Róma falaitól. Megijedt a néhány csuhástól, akik ott álltak a várkapu előtt? Dehogy. Attila találkozott Jézussal.

Nemzedékek nőttek fel ezen a Biblián. Százezrek. Mindenkinek azt ajánlom, hogy valahogyan jusson hozzá. És énekelje a szent lélek üzenetét, amit ennek a táltosnak diktált tollba. És egyáltalán énekeljenek.

Egyszer Moldvában jártam, az egyik barátom hozta a fiát, a fiú füle be volt dugva. A házigazdánk, akinél vacsoráztunk, megkérdezte tőle, hogy

„Maga süket?”

„He?” – mondta a gyerek és kihúzta a dugót. „Nem.”

„Hát akkor miért van az a dugó a fülében?”

„Hát mert éneket hallgatok.”

„Maga nem szokott énekelni?”

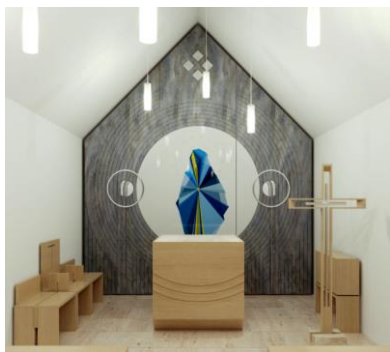
A gyerek tekergette a fejét: „Nem.”

„Hát milyen dohos lehet a maga lelke, ha nem szellőzteti!”

Köszönöm a figyelmüket.

2023. december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén szentelték fel a Boldogságos Szűz Mária Világ Győzelmes Királynője engesztelőkápolnát a Szent Anna-réten:

***Harangozó Imre néprajztudós temetési búcsúztató beszéde:*⁴⁹**

Elhangzott 2022. március 11-én a Cinkotai temető ravatalozójában.

Kedves Jóska, – itt állunk a koporsód mellett és nem megy máshogy a szó, csak, mintha hozzád szólnék! Emlékszem, egyszer, lehet, hogy több mint harminc évvel ezelőtt, ültünk a tűz mellett. A tüzet Te raktad, szertartásosan, régi rend szerint, – mint mondtad – épp úgy, mint azt a pankaszi öregapádtól láttad. Beszélgettünk, nótáztunk, körbe járt egy kulacs is, jóféle borral. Azokban a napokban épp egy verssel bajlódtam, egy előadásomhoz próbáltam megtanulni. Valami szomorúságot láttam az arcodon – elmondtam hát a vers, Madách: *Nem féltelek, hazám* című versének néhány szakaszát:

„Bár ellened tör frigye zsarnokoknak,

Bár ellened tör irigy szolgahad,

Földönfutó népek megostromolnak,

Mint tengerár, megállsz, ha szikla vagy.

Nem féltelek hazám!

Eldültél volna, mint cser a viharban,

Ha a végzet nem nézett volna ki,

Hogy élj: nem törtek meg véres csatákban

A balszerencse századévei.

Nem féltelek hazám!

Ameddig áll Branyiskód kőrakása,

Mint órjás harcaid emlékjele,

Regét mond róla a Kárpát vadásza

S viharként leng rajt hősök szelleme.

Nem féltelek hazám!”

Reggel egészen korán bejöttél Makoldi Sanyival közös szobánkba. Imre, ez a vers az életemről szól – mondtad! Köszönöm!

Néhány évvel korábban, talán erre is emlékszel, először Debrecenben, az 1980-as évek közepén találkoztunk. Én akkor a Debreceni Tanítóképző Főiskola hallgatója voltam, éppen ott, ahol néhány évvel korábban Etelka lányod is tanult. Ő és a Kossuth Egyetemen a *Műveltségünk pillérei* című sorozatot szervező Gyöngy Péter is, Makoldi Sándor tanítványai voltunk. Békés megyéből érkező, akkor éppen egyfolytában Erdély-járó, a népi kultúrára, viseltre, zenére és táncra rácsodálkozó ifjúként elemi, szemet, lelket nyitó hatással voltak rám ezek az előadások. Valósággal ittam, ittuk a szavaidat! Olyan természetességgel beszéltél a tájról és a benne élő emberről, a térről és az időről, és mindezt szerves egységben vonó szakralitásról, mint előtted még senki.

Kedves Jóska, itt az idő bevallani, hogy nagyon sokat köszönhetek a veled való találkozásnak! A tőled és a kedves tanáromtól, Makoldi mestertől kapott szemet nyitó indíttatás nyomán találkoztam s kerültem kapcsolatba Bosnyák Sándorral, Domokos Pál Péterrel, Erdélyi

⁴⁹ „Mivel többen is kérték, megpróbáltam emlékezetből leírni a Molnár V. József temetésén elmondott búcsúzásom szavait. A képek Kanalas Éva felvételei. 2022. március 12.”

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10216356027452648&set=pcb.10216356032612777>.

Zsuzsannával, Halász Péterrel vagy éppen Kallós Zoltánnal! Élénken emlékszem arra is, hogy valahogyan ekkor és innen indult útjára az *Örökség Népfőiskola* is, ami sok éven át járta körbe és körbe az egész országot, hogy ráirányítsa a figyelmet a népi kultúra, a hagyomány, a honismeret fontosságára, és bemutassa azt a látásmódot, amit talán a legtalálóbban szerves műveltségnek, szerves látás és gondolkodásmódnak nevezhetünk. S azután ez a mozgalom, a belőle kipattanó szellemi, lelki szikra lobbantott lángra ország-, mi több, Kárpát-medence-szerte számos helyi kezdeményezést, közöttük az azóta is folyamatosan működő újkígyósi Ipolyi Arnold Népfőiskolát is. Emlékszel, egy-egy vacsora után milyen lelkesen nézted, elemezted gyermekeink bontakozó rajzait! Nem csak nálunk, ország-szerte voltál családtag, bölcs nagypapa. Abban, hogy magánóvodát, majd katolikus óvodát alapítottunk, ott volt a példád, ott az emberi lélek mélyén rejlő s hited szerint előhívható kollektív tapasztalás, velünk hozott lélek-mintázat.

Kedves Jóska! Itt állunk a koporsód körül és bizony nyugtalan a szívünk! Eddig tanítottál, szeretettel, bölcsességgel intettél minket, bizony még nem érezzük át teljesen, de fájni fog a hiányod! Éppen most hallottuk a Plébános Úrtól Jézus szavait: „Én vagyok az út, az igazság és az élet – Senki sem jut el az Atyához, csak általam...”

Drága Jóska, érezzük, hisszük, tudjuk, Te nehéz, hosszú, embert próbáló életedben ezt az utat jártad, erre az útra vezetted a reád bízottakat is!

Légy az ügyünk, légy a megbékélés, mint életedben is voltál, légy a szeretet képviselője, legyél a mi pártfogónk, szószólónk, ott az Örök Hazában! Nagy szükségünk van rá, Rád!

Isten nyugosztaljon!

Molnár V. József, a természetes műveltség újraélesztésében vezérlő kalauz

Magyar műveltségi fundamentumokban
ástál le az emberiségi alapokig,
legszélesebb körből vett építőkövekből
emelted magassá elméletedet.

Lelkünk senkiéhez se hasonlító
gyökerei újra felfakadtak általad,
régóta dédelgetett gondolataidat
egyetlen egyesült szakmává érlelted.

Képezted magadat, mondanivalódat,
tanítványaidat, s világ virágodat,
elődeinkből származott természetes
magunkat megszerettetted velünk.

Nagyszabású szellemi vonulatot
jelentő új színvonalon élesztetted fel
boldogulásunk legfontosabb emlékeit
és eszközeit, jó hiteit és áldásait.

Erkölcst teremtettél a mindennapoknak,
mindnek a maga szerepét az évkörben,
ünnepként élhetjük a mindegyikhez kötött
szokást, teendőt, tanulságot.

Szembefordulva mindennel, mit eddig
tanultunk, megyünk életutunkon,
mert saját küldetést nyit előttünk
magyar sorsunk, világi rendeltetésünk.

Másként nézünk már alakzatfelbontó
szemüvegeddel az ember világára,
egyetemességet fedezünk fel a
lélegzeti szünet nélküli ábrázolásban.

Levetkezünk, elvesztünk minden
részlegességet, és megnyerjük az örök
üdvösségnek számító hatalmas nyereségként
értékelt szerves teljességet.